

TEVGER

TEVGER
Bi Kurdî û Tirkî ji du mehan
carekê derdikeve
Navnîşan: P. Box: 943
114 21 Stockholm/Sweden
Postgiro: 56 13 18-7 Sweden

Sal: 2, Hejmar: 8

Organa Merkezî ya Tevgera Rizgariya Kurdistan

Adar 1990

Bi munasebeta Newrozê Tevgera Rizgariya Kurdistan (TEVGER) bi belavokekê Newroza gelê Kurd pîroz kir û bangî wanî têkoşînê kir.

Em Newrozê Bikin Roja Têkoşînê

Gelê me yê Kurdistanê!

21'ê Adarê, Newroz, cejna me Kurdan dîsa hat. Lê mixabin, isal jî em nikarin cejna xwe bi serbestî, bi dilşahi pîroz bikin. Zîlm û zordestî li ser gelê me berdeyam e. Lêdan, girtin, kuştin, ango bi hezar rengî xirabî li ser gelê me berdeyam e. Birçitî û bêkarî jî berê firehtir bûye.

Lê li dinyayê guhertinên mezin pêk tên. Di navbera du sisteman de êdî nermî çêdibe. Li gelek ciyan di sinoran de têlên hesin rabûn. Diwarê Berlinê hilweşi. Di nav gelan de çûn hatin rehet dibe. Li welatên Ewropa Rojhilat, gel, bi dawxaza zêtir heq û azadî rabûn. Gelên ku welatê wan ne di bin destê dijminan de ne, gelên ku dewletên wan hene, serbixwe ne. Lê dîsa jî bo heq û azadiyên zêtir rabûn; dixwazin her texlît bend û qeydan ji pêş xwe paqîş bikin. Ew civateke zêtir azad, zêtir pêçveçûyî dixwazin.

Lê di demek wiha de, ku em jî hemû heq û azadiyên mi-

rovî û netewî bêpar in, ku gel birçî û bêkar e; zordest dixwazin hin li ser me giran bi-

kin. Ew, sinoran bi çek û zincîrên nû dişidînin. Dixwazin sinor serbiser, bi 30 kilometir firehî, jî gelê me vala bikin. Gundan bi darê zorê ra dikin. Li hin ciyan, bi xwe davêjin ser gundan, jin û zarokan dikujin û pişt re di-

kin ser kesê din.

Jin û mêrên Kurdistanê! Xortino!

Hemû hêzên welatparêz!

Heta kîngê wê ev rewşa me wiha bimeşe! Heta kîngê emê bîndest bin? Heta kîngê emê di welatê xwe yê delal û dewlemend de birçî û tazî bin, bêkar bin, bêmal bin? Heta kîngê li ser me çoyê xelkê hebe, xwîna me bê rijandin û em zîndanên tîjî bikin? Heta kîngê zîmanê me, çanda me qedexe be, kitêben me bîn şewitandin, mektebên me tune bin û em nikarin bi zîmanê xwe kilaman bêjin û bi serbestî govendê bikişînin?

Newroz heta kîngê qedexe be?

Xwişk û birano! Sala duhezari nêzik dibe û rewşa me wiha ye. Ev şerm e, rûreşi ye bo gelekî wek me. Divê em jî zincîrên zordestiyê bişkinin û welatê xwe bigihînin serbestî û azadiyê.

Dûmahîk r.2

Lîstikên dijmin li ser penaberên Kurd çi ne?

Di 1'ê Sibatê de penaberên Kurd li kampa Diyarbekirê hatin jehrkirin. Li gel vê kampê, kampeke Kurdan nema ku, neyê bi jehr kirinê. Berê li kampa Mûşê û Kiziletepê jî ev tişt rû dabû û bi hezran kes; jin zarok, xort û pîr di navbera mayîn û mirinê de li berxwe dabûn.

Dijmin bi van fêl û fêlbaziyên xwe netîcekê wernegirit û berê xwe da kampa Diyarbekirê û xwest 13 hezar kesên ku di kampê de dijîn bi jehrê bikujin. Hejmara kuştî hîn ne diyar e, lê belê bi hezaran kes jahrdadayî bûne û bi dehan kes jî li ber mirinê ne.

Di nav jahrdadayîyan de hejmarek mezin zarok in. (Foto: Georg Jristionsen)

Rejîma xwînê a Tirkiyê mîna carên berê, îro jî bi bahana xwe ya pûç dixwaze ji bin wê berpirsiyariyê bifilite. Li gor gotina wan ev tişt jî hevîrtirşê kevn çêbûye. Ger bi gotina wana be, divê nivê bajarê Diyarbekirê bi jahre ketiba. Ji ber ku, ew nan li Firina Belediye Diyarbekirê çê dibe û li gelek herêman belav dibe. Ger dijîtiya hevîrtirş ne li hember pe-

Dûmahîk r. 3

Li ser kovarên Kurdan roj bi roj tade û êrîş xurttir dibe

Di dîroka Komara Tirkiyê de, her demê, birûbaweriyên pêşverû, sosyalist û welatparêz hatine qedexekirin. Bi taybetî jî, mêtîngêhkarên Tirk, jiyana gelê Kurd xistine zîndanê. Di vê zîndanê de, qedexe û êrîş, li ser mafê netewî demokratîk yên gelê Kurd xurttir û bêperwa bûn. Zîman û çanda Kurdî hate qedexe kirin. Gelê Kurd hate înkâr kirin û wek baweriyekê hate gotin ku gelê Kurd "Tirk" e. Eger gelek bê înkarkirin, her muamele, piştî vê rey û baweriyayî qirêj gelek gelek normal dibe.

Encama vê reyê, dema ku gelê me Kurdî dipeyîvî, li hemberî wî mafê mirovî û tabî, cezê peran dan. Bi zîmanê Kurdî kovar û pirtûkên ku dihatin çapkirin bi lez û peza dihatin qedexekirin, berpirsiyarên wan dihatin zîndankirin û cezakirin.

Ev bîst salên dawiyê jî, li

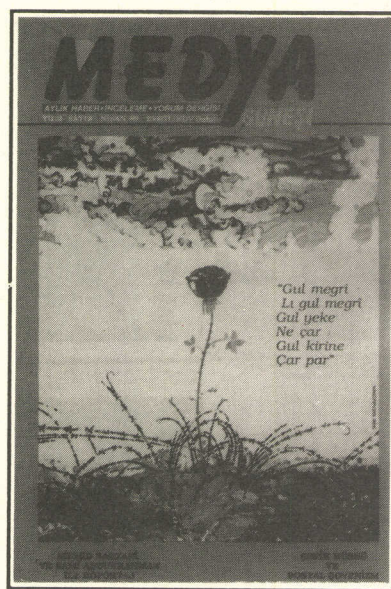
ser zîman, çanda Kurdî îzîn nehate dayin. Bi taybetî jî piştî 12'ê Îlonê rejîma kolonyalist a faşîst, hemû birûbaweriyên şoreşger, sosyalist û welatparêz qedexe kir; kome-lên pêşverû, partiyên çep û sendîqaya karkeran ya pêşverû girt. Encama qedexekirina birûbaweriyên şoreşger, welatparêz û sosyalist, hemû kovar û pirtûkên şoreşger, sosyalist û welatparêz hatin qedexekirin. Berpirsiyar û xwediyê wan kovar û pirtûkan hatin girtin û îşkence li wan hat kirin û di dawiyê de hatin ceza kirin. Cezayên wan jî gelek giran bûn.

Di tede û zilma rejîma 12'ê Îlonê de, gelê Kurd û welatparêzên Kurd zêdetir para xwe girtin. Di vê demê de, di destpêkê de kovarên Kurdan Jîna Nû, Rizgarî, Ala Rizgarî, Roja Welat, Devrimci Demokrat Gençlik (Xortên Şoreşgerên Demokrat), Ozgur-

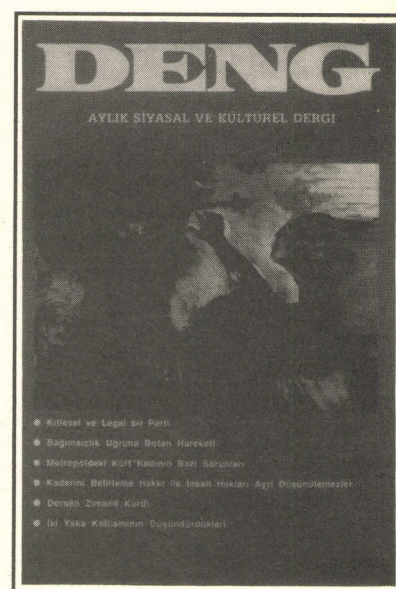
luk Yolu (Riya Azadî), Tîrêj û Kawa hatin qedexekirin. Heta li ser van kovaran qedexe tede, beriya 12'ê Îlonê, di şertên îdara orfî de dest pê kiribû û dom dikir.

Di şertên 12'ê Îlonê de, demek dûr û dirêj, li ser çanda şoreşgerî, sosyalist qedexe dom kir. Ji bo vê jî, demeke kovarên ku birûbaweriyên şoreşger, sosyalist û welatparêz diparastin, çî li Tirkiyê û çî jî li Kurdistanê qedexe bûn, lê muxalefeta civakî, demekê dûr û dirêj tehamûlî van qedexeyan nekir, ji bo ku ev qedexe ji holê rabin, bi fedekarî dest bi xebatê kir. Roj bi roj, ji bo birûbaweriyên şoreşger, sosyalist û welatparêz bîn parastin û di nav gelên Tirkiyê de belav bibin, kovar û pirtûk hatin çapkirin.

Di destpêka sala 1988'an de, kovara Medya Guneşi dest bi weşanê kir. Ji bo ku Medya Guneşi bi taybetî pîrs û pîrs-

girêkên Kurdistanê û gelê Kurd munaqеше dikir, bala mêtîngêhkarên bi lezûbez kişand. Hejmara yekemîn hate qedexekirin. Piştî hejmara yekemîn hemû hejmarên Medya Guneşi hatin qedexe kirin. Xwediyê Medya Guneşi hate zîndankirin. Di demeke kurt de xwediyê Medya Guneşi Cemal Özçelik 3 sal û 6 meh ceza girt. Piştî hejmara 5'an a Medya Guneşi Yakup Karademir bû berpirsiyarê kovarê. Wextekî dirêj najot, Yakup Karademir û 4 hevalên wî, yên ku di Medya Guneşi de dixebitîn hatin girtin, li wan tade û zîlm hate

kirin. Di vê dawiyê de 6 sal û 3 meh ceza jî bo Y. Karademir hate dayin. Û hîn 15 mahkemen wî jî dom dikin.

Cezakirina xwediyê Medya Guneşi bi 3 sal û 6 meh neqediya. Di van rojên dawiyê de, 12 sal û 6 meh ceza girt.

Wek tede zanin kovarên Toplumsal Diriliş û Vatan Guneşi jî hatin qedexekirin.

Kovara Ozgur Gelecek jî, di destpêkê de hate qedexekirin. Hejmara yekemîn ya Ozgur Gelecek bi riya DGM ya Anqerê hat berevkirin. Piştî hejmara duyemîn, xwediyê

Dûmahîk r. 3

Welatparêz çi bê ber devê wî/wê nikare binivîse

H. Dicle

Di hejmara 79 (1-2) ya Kurdistan Press a 29. 01. 1990'i de, Orhan Kotan bi navê "Pirsên Siyasi" nivîsandineke nivîsand. Wextê ku mirov li navê nivîsandine dinêre, nivîsandineke gelek bi iddia xwiya dike.

Orhan Kotan di nivîsandina xwe de, li ser pirsên tevgera Kurdistanê yê beşên Kurdistanê bakur û a başur sekîna. Lê bi nêrina xwe tabloyeke gelek tarî neqîş kiriye. Li gora O. Kotan tevgera Kurdistanê, ya bi tevayî ji holê rabûye yan ji gelek bê teqet û bê mecal e. Ez naxwazim, di wê nivîsa xwe de, li ser hemû tiştên ku O. Kotan nivîsandine bisekinim. Lê ez dixwazim ku li ser reyên ku ji bo TEVGERê hatine nivîsandin, bi kurtî be ji çend tiştan li ser bêjim.

Wek gelê me dibêje, O. Kotan, "Çi hatiye ber devê wî" ji bo TEVGERê ji nivîsandine. Dema ku reyên xwe pêşkêş kirine, serûbinî, rastûçep, dirêjbûn û kûrbûn ji nedaye ber çav, ji dervayî wê jî, ew tiştên di wê nivîsandina xwe de pêşkêşî xwendevanên rojname kiriye bi tiştên din yê ku di tarîxên kevin de ji wî nivîsandine nedaye ber hev. Gotiye ku "çawa be diho diho bû, îro jî iro ye" ya ji "xwendevanên min nezan in, ez çi binivîsinim ewê wisa qebûl bikin û di ser re ji bazdin". Bi rastî jî, ev nêrina, ji bo welatparêzekî, ji bo serekê rojnamekê welatparêz û ji bo kesekî, ku bona xwe dibêje ez sosyalîst im, tiştê gelek xirab e.

O. Kotan di nivîsandina xwe de li ciyekî ji bo TEVGERê dibêje ku: "TEVGER, li Kurdistanê Bakur, hewildaneke dawiyê ya yekîtiyê bi destên gurûbek rêxistinê; gerek îdeolojîkî û siyasî û gerek ji rêxistinî terki rizandinê bûye. "Li gora van reyan xwiya ye ku piştî demekê, TEVGER terki rizandinê bûye! Bi rastî jî gelek tiştê xerîb e. Eger yekîtiyek di destpêkê de "mirî" were dinê, çawa dibe ku piştî demekê terki rizandinê dibê?!. Xwiya ye ku O. Kotan tiştên ku di damezrandina TEVGERê de, di Kurdistan Pressê de hatibûn nivîsandin jîbîr kirine. Baş tê bîra min û bîra herkesî, ku Kurdistan Pressê, di destpêkê de ji bo TEVGERê nerîneke negatîv diyar kir û got ku, "TEVGER, mirî hate dinê". Wê demê nehewce ye ku O. Kotan îro li ser rizandinê TEVGERê raweste. Ya jî pêwîst e ku rasterast bibêje ku "me diho tiştên şaş nivîsandin. Damezrandina TEVGERê ji bo tevgera Kurdistanê pêwîst û baş bû. Gerek me milê xwe bida TEVGERê, me jê re dijminatî nekira".

TEVGER, wek O. Kotan dibêje jî, neriziyaye. Li gora şertên xwe kar û barên xwe dom dike. Lê dema ku mirov, bi nêrina O. Kotan li pirsan binêre, beriya her kesî û her rêxistinê; O. Kotan û rêxistina wî hatine rizandin.

O. Kotan dom dike û dibêje:

"TEVGER, li gor wext û bi beşdarbûnê, afirandineke gelek keyfî bû". Li wir jî nasekine û dom dike: "TEVGER bû sedem û asteng ku rêxistineke merkezi û yekgirtî ku Tevgera Kurdistanê hewceyê wê bû, bê damezrandin".

Li gora O. Kotan damezrandina TEVGERê bê wext e yanî di wextê de nehatiye damezrandin. Di damezrandina TEVGERê de hemû rêxistin ji nehatine gazikirin û hemû rêxistin beşdarî xebata wê nebûne. Wek herkes dizane, Rizgarî û hemû rêxistinên din yê iro li dervayî TEVGERê jî di destpêkê de beşdarî xebata damezrandina wê bûn. Tu rêxistinekê jî, bê wextiya damezrandina TEVGERê pêşva na-jot. Wê demê pêwîst e ku mirov ji rêxistina ku O. Kotan endam e û beşdarî damezrandina TEVGERê bûye bipirse ku reyên wan di wê pirsê de çi bûn. Pirsê duyemî jî ew e ku, wek O. Kotan dibêje nîne: di beşdarbûyina damezrandina TEVGERê de, PKK û baskekî KUK'ê xaric hemû rêxistin hatin gazî kirin. Rizgarîyê vekirî nebe jî, girêdayî pirsê KUK'ê dev ji civînan berda. Lê hezar mixabin, piştî damezrandina TEVGERê jî nivîsand, got ku ji bo program û tarza xebatê û tiştên din yê esasî ez beşdarî xebata TEVGERê nebûm! Ev tiştê gelek nebaş bû. Pêwîst e ku mirovek, rêxistinek rastiyê bibêje. Tevgera welatparêz û rêxistinên pêşverû, welatparêz û sosyalîst ji rastiyê zirar nabinin, lê tiştên tehrîfî, zirarê dide..

O. Kotan û hevalên wî, wê demê ji bo wexta yekîtiyê tiştê negotibûn. Xwiya ye ku îro dibêjin. Li gor O. Kotan jî ev dema ji bo yekîtiyê munasib e!. Yekîti jî bi destê TEVGERê û hêzên din yê li dervayî TEVGERê û yê ku "radîkal" in wê pêk bê! Ev jî ne tiştê xirab e, xwiya ye nêta O. Kotan û hevalên wî jî heye ku di pirsê yekîtiyê de gavekê bavêjin! Rastî jî ev jî bo wan tiştê gelek girîng e. Çimkî di tarîxa O. Kotan û rêxistina wî de, pratîkeke yekîtiyê, hevkarîyê û alîkarîyê tune ye. Wan her demê, piştî damezrandina yekîtiyan dijayetî kirine û rexne girtine. Bi kurtî, rîyeke gelek hêsan û bê rizîko girtine ser milên xwe..

O. Kotan jî bo Kurdistanê Bakur, hêz û rêxistinên Kurdistanê dike du beş: beşa reformîst û beşa radîkal. Lê dibêje ku gerek mirov wê pirsê berva rast û çep jî nekêşîne. Yanî naxwaze ku li ser jî kes reyên xwe diyar bike û wê pirsê şroveke. Bi rastî ez di wê mentalîtê nagihim. Bi kurtî ez bibêjim: ev pirsê pirseke girîng e. Pêwîst e ku mirov li ser bisekine. Çimkî reformîzm û radîkalîzm, wek benîşt ketiye devê herkesî û herkes jî li gor kêfa xwe dicû, lê rasterast mena wan gotinan jî nizane. Lê ez baş dizanim ku beşkirina O. Kotan nerast e. Lê eger O. Kotan wisa dixwaze û bi wê tatmîn dibe, ez tiştê

nabêjim.

Pêwîst e ku hemû hêzên Kurdistanê di çerçova rêxistineke netewî demokratîk de yekîtiya xwe saz bikin. TEVGER jî, beşek jî wê xebatê ye. Program û destûra TEVGERê vekirî ye. Lê hêzên din jî, dikarin pêşniyarên xwe yê programatik û rêxistinî (destûrî) ji reya giştî re vekin. TEVGER amade ye ku van pirsan munaqeshe bike. Wek tê zanîn jî, piştî damezrandina TEVGERê, TEVGERê gelek caran pêşniyar ji rêxistinên din re bir. Lê rêxistinên din bersîveke vekirî nedan û reyên zelal pêşva najotin. Wek mîsal, Rizgarîyê got ku "ji programa TEVGERê re tiştê em bibêjin tune ye. Lê bi hatina me pirs bi giştî hal nabe. Pêwîst e ku rêxistinên din jî bîna di TEVGERê de ci bigrin". Bersîva TEVGERê jî vekirî bû, got ku "hûn biçin rêxistinên din qanî bikin, em hazir in ku li ser pirsê rawestin". Ji wê rojê heta roja îro jî Rizgarîyê tu bersîv nedaye TEVGERê..

Ji bo yekîtiyê jî gelek riyên alternatîv hene. Yek rêyek jî ew e, ku ew hêzên O. Kotan dibêje "radîkal" in dikarin bîna cem hev, pirsên programatik û rêxistinî hal bikin. Piştî wê jî, bi TEVGERê re ten cem hevûdu bi giştî pirsê yekîtiyê bi hev re hal dikin.. Ez dibêjim fermo, qada xebatê vekirî ye..

Wek herkes dibîne û dixwîne, TEVGER, du meha carekê rojname xwe derdixe. Ji bo rojnameya TEVGERê, hevalbendên TEVGERê jî xwediyê rexne ne. Her welatparêzek jî dikare rexne bike û O. Kotan jî dikare rexne bike. Lê heqê kesî tune ye ku kovarên li Tirkîyê di bin tade û êrişên mêtîngehkarên de derdikevin girêdayî rêxistinên di TEVGERê de ci girtine, bide diyarkirin. Rastî ez baş fehm nakim, ku serekê Kurdistan Press çawa kete wê şasiyê? Ez hêvî dikim, ku girêdayî van rayan ew kovar zirarê nebînin.

O. Kotan pirsê PKK'ê jî, ji bo yekîtiyê girîng dibîne. Lê reyên xwe jî diyar nake. Ji rêxistinên din hêvî dike ku ew wê pirsê zelal bikin. Elbet her rêxistinek reyên wan hene. Reyê TEVGERê jî vekirî ne. Lê ya girîngtir reya O. Kotan e. Ew çi dibêje?

Gernas Jiyan
(Ş. K)

Li ser yekîtiya rêxistinî

Mesela milî ya Kurd, li gor do, îro di pêşdecûnek berfirehtir de ye. Gelê me yê ku bi sedsalan pêrgiyê zulm û zorê bûye, hê bi zanatî, şerê heq û meşrû yê vejînê û hebûnê dide.

Dewletên barbar ên kolonyalist yê ku bi sedsalan e Kurdistanê di bin destê xwe de dihêlin, di wê qonaxa dawî ya sedsala 20'an de çavên xwe li buyer û guhertinên cihanê digirin. Hebûna kolonyalîstan û efendiyên wan ên xwedîsermîyan, berjewendiyên wan dibe sedemê bindestkirina gelan û rêlibergirtina pêşveçûna wan. Lê di dîrokê de dîktatorên herî zalim jî nikaribûne ta ebedî gelan bindest bihêlin. Li hember berxwedanên bihêz û bi şeref ên gelan rejîmên dîktator, mehkûmî hilweşînê bûne. Bes ku hêzên gel û hêzên siyasî yê ku pêşengiya wan dikin karibin bi hev re bin, bibin yek. Gelê Kurdistanê jana kêmasiya pêşengiyek siyasî ya xurt a milî dikêşîne.

Wek tê zanîn, piştî 12'ê Îlonê bi cihêbûnên nav rêxistinên Kurdistanê gelek rêxistinên nuh çêbûn, ji hev dûrbûnek pêk hat. Wê cihêbûnê hêzên nûçêbûyî xurt nekir û pê re jî hêzên heyî zêf xist. Di xebatên nav gel de pîrê caran bi problemên navxweyî hat mijûlbûn. Wê rewşê bivê nevwê zerarê da têkoşînê.

Meriv dikare bêje ku hin cihêbûn di rêxistinên Kurdistanê de sunî û hissî bûn. Gelek hêz û partiyên ku dikaribûn di bin banekî de bigihîjin hev, her bi çi sebebî be jî hev cihê man û bi navên cihê kar kirin.

Bêşik ne realist e ku meriv karibe hemû rêxistinên Kurdistanê di bin banekî de bigihîne hev. Lê yê ku nêzî hev in û karin bigihîjin hev, divê ew bigihînen yekîtiyekê, ev mecbûriyetek e. Helbet divê yekîti li ser esasê baweriye û rengê siyasî û îdeolojîk be.

Yekîtiyên siyasî yê bi vî awayî bîna pêkanin, helbet wê karibin hejmarên hêzan û belavbûyî kêm bikin, hêz û dinamîzmek xurt têxin avabûna nuh. Her wiha kadro jî di bin avayiyek wiha de wê hin bêtir bi kêr bîna berhemdar bin, mîsyonên aktîf hildin ser milên xwe. Avabûnên wiha divê kadroyên bi bawerî yê li dervayî rêxistinên jî bigrin nav xwe.

Xelasiya gelê me jî zincîrên esaretê, bi pêşengiyek xurt û saxlem mumkun e.

Tu zordarî û zilma dijmin wê nikaribe têkoşîna gelê me ya ji bo serxwebûn û azadiyê rawestîne.

Hemû planên kolonyalîstan dikare bi yekîtiyên siyasî yê bi hêz bîna pûçkirin.

Em Newrozê bikin...

Destpêk r. 1

Dem a em yek bin û berxwe bidin, dikarin bendên bindestiyê bişkinin. Dîrokê heya îro gelek caran îspat kir ku ji hêza gelan mezintir hêz tune. Bes em hişyar bin, yek bin û berxwe bidin.

Karkir û gundiyên Kurdistanê!

Hemû Kurdên xwedî şeref û namûs!

Welatparêzno!

Newroz nişana tezebûna jiyandê ye. Ew nişana sar û sermê, tengasiyê û destpêkirina rojên germê û heyiyê ye. Ew, ji bo me Kurdan, her wiha jî nişana têkçûna zilm û zordestiyê û hatîna serbestiyê ye. Ji bona wê yekê Newroz him roja şahiyê, him ya têkoşînê ye.

Kawayê mezin, hezar salan berê ket pêşiya gel, wan tac û

textê zordestan hilweşandin û gel jî sazûmana zilimkar xilaskirin. Kiryara wan divê ji me re rê nişan de.

Xwişk û birano!

Derkevin kolan û kuçan! Dest bidin hev, mil bi mil bimeşin. Agirên Newrozê li geliyan û ser çîyan, li gundan û bajaran geş bikin. Daxwazên serbestiyê bilindkin.

Em bi hezaran in, em bi milyonan in, em gel in! Wexta em yek bin û bimeşin, tu çek, tu leşker û tu polisên zordest pere nakin.

Em roja Newrozê bikin roja têkoşînê!

Miletê Kurd nemir û namire! Duweroj û serketin ya me ye!

Bimre koletî, biji serbestî! Her biji Kurdistan, her biji Newroz!

Nama Mesûd Barzanî ji Tevgerê re

Ji bona Komîta Giştî ya Tevgera Rizgarîya Kurdistanê (TEVGER) Berêz

Hevalên hêja

Me nameya weyî le 13.11.1989, ji bona kongira meyî dehem wergirt. Ew di nava kongirê de hate xwendin. Bi guhpêdanek pir li bîr û baweriyên we hate guhdarkirin û pêşewazî li wan hatin girtin.

Hevalê hêja,

Kongira me di demekê pir girîng de di mêjuwa xebata me -gelê Kurd- de di seranserî Kurdistanê de hate girtin. Me di kongirê xwe de bi dîr û dirêjî li ser rewş û zînetê welatê xwe date axiftin û li ser wan hatin rawestandin.

Me pir biryarîyên bi nêrx li ser xebata gelê Kurdistanê, herêmê û cihanê date wergirtin. Beramber bi xe-

bata gelê Kurdistanê me biryara xebata gelê Kurd ji bona mafê çarenûsa wî date berz û balakirin. Her weha jî me biryareke pir girîng ji bona pêkanîna berekî welatîyî giştî ji bona seranserî Kurdistanê date wergirtin, pê re jî û li gel jî me biryareke ji bona demokratîkirina pirsyariya Kurd date wergirtin, da ku gelê Kurd bi kurtîrîn dem û kêmtîrîn gorî bi armanca mafeyê xweyî serûştî di serxwebûnê de bête gihastin.

Ez hêvîdarim, ku di nava partiya me de û di nava TEVGER de pêwendiyên dostaniyê û biratiyê roj bi roj bona geşbûna xebata miletê me bête xurtkirin.

Ez hêviya xweşî, bextiyarî û pêşketina we didim daxwazkirin, her usa, ji bona hatina sala taze serkeftin ji we ra daxwaz dikim.

**Birayê we
Mesûd Barzanî**

LI AFRİKA BAŞÛR REJİMA NIJADPEREST BER BI RUXANDINÊ DIÇE

Di destpêka meha Sibate da, serokdewletê Afrîka Başûr a nijadperest Fredrik de Klerk, di axaftina xwe ya vekirina parlamentoyê da, da xuyan ku ji serokên Kongreya Netewî ya Afrîka (ANC) Nelson Mandela, ku heta dawiya emrê xwe hatibû cezakirin, wê bête berdan. Dîsa di axaftina xwe da da xuyan ku, wê ANC û Partiya Komunîst a Afrîka Başûr, partî û rêxistinên demokratîk ên ku xebatên wan hatibûn qedexekirin serbest bibin, ji bo kesên ku ji ber sedemên siyasî hatine girtin, dîsa kesên ku ji ber sedemên siyasî derketine dermayê welat efû bête derxistin, ji bo demekê wê hukmê dardakirîne bête sekinandin û qedexeyên li ser çapkirin û weşanan bêne rakirin. Piştî van daxuyanîyan, Nelson Mandela, ku 27 sal girtî ma, li dijî nijadperestiyê bû pêşewayê sembola têkoşînê, bê qeyd û şert hate berdan. Hemû ev pêşketinên han di dinyayê da balek fireh kişand û di cynî wextê da bi dilpakîyeke bi tedbîr hate temaşekirin. Ji dervayî zîzkakên Îngîltere hema bêje hemû welatan, dan xuyan ku ew ê ambargoyên xwe yê ekonomîk heta hilweşîna rejîma "apartheid" ê ku xwe dispêre nijadperestiyê bidin domandin.

Kongreya Netewî ya Afrîka -ANC jî, da xuyan ku zagonên rejîma "apartheid"ê ku li gor nijadan hatine çêkirin û ji sala 1948'an virda tîn bikaranîn, hêj hemû di cihên xwe da ne, hukmê eskerî û çespanîna halê awerte dom dîke, têkoşîn wê di hemû deveran da, heta hilweşandina rejîma nijadperest bête domandin.

Meriv dikare di van nuqteyan da kurteçiroka bûyerên ku zor da rejîma nijadperest a Afrîka Başûr û bûn sedemê stendina van biryaran bide xuyan:

Pêşketina yekem û bingehîn, têkoşîna rêxistinî û berxwedana bi biryar a reşîk û bi giştî ya gelê Afrîka Başûr bû. Gelê Afrîka Başûr li hember ordî û polîsên çêdar û modernîzekirî, li hember êrişên wan ên hov, terorên ji aqilan dîr, girtîgehên êşkence û mirinê, îdam û kuştinên siyasî yê bê dawî, bi mîrxasî şer kir û li hember hemû êrişên bi xwîn bi mîranî di berxwe da. Bi taybetî di van salên dawî da, hema bêje her roj li dijî rejîma nijadperest xwepêşandinên gelêrî, grev, xebatên xwendekaran dom kir. Zindan bûn kelên berxwedanê. Îro têkoşîn firehtir gelêrî ye; bi beşdarîya dehhezaran, sedhezaran, bi moreleke bilind têkoşîn dom dîke û ji bo serketineke rast mizgînê dide.

Pêşketina duyem a girîng a ku rejîma zordar paşva vekişand, tevgera navnetewî ya demokratîk, aşîfxwaz û hêzên li dijî newekheviya nijadî yê dinyayê bûn. Bi zordayîna tevgera "Antî apartheid" di van salên dawî da hema bêje hemû welatan ambargoya aborî çespanîna, aborîya Afrîka Başûr di dereceke girîng da hejandin û bûn sedemê kûrkirina tengasiya rejîma nijadperest.

Dewra têkoşîna gelê Afrîka Başûr, ji alî zulm û zardariyên ku îro dertên pêşberî wan ji bo gelê Kurdîstanê, ku rewşa wan ji gelê A.Başûr ne kêmtir e, ji bo îstîfadekirinê ceribandîneke gelek girîng e. Gel, li hember zordarî û terora rejîma nijadperest, di rêxistinên meslegî da, sendikayan da, di rêxistinên jin û ciwanan da, û bi taybetî jî di rêxistinên siyasî da bi cih bûn; ji fabrikeyan heta xwendegehên, ji gundan heta bajaran di hemû deverên jîyanê da têkoşîneke gelêrî û bi biryar dajon.

Êdî kuştinên bi êşkence, di xwepêşandinan da, di grevan da ji gulleiyên polîsan ra hedefbûn, îdam, cezayên heta dawîya emir; ne dikare hêzên ku ji bo demokrasî, azadî û jîyanekî însanî têkoşîneke dijwar didin bide tirsandin, ne jî hêzên ku dixwazin bi hemû cûre barbarîyan sazûmana xwe ya nijadperest û bi xwîn bidomînin diparêze.

Li Kurdîstanê jî rojên weha, ji bo hilweşandina hukmê kolonyalîstan dema pêla ku wê ji binî were ne dîr e.

Li ser kovarên Kurdan...

Destpêk r. 1

kovarê Mehmet Bayrak û berpîrsiyarê kovarê Bekir Kesen hatin zindankirin. Li gor maddeya 142/3-6 û ya 312 ya qanûna cezayî hatin mahkemekirin. Mahkema wan heta îro jî dom dîke. Sosyolog Dr. İsmail Beşikçi, ji bo pêşniyarên xwe yê ku di hejmara yekemîn de hatibûn weşandin, hate girtin, mahkeme bû û berat kir. Ji bona hejmara tebaxê Celal Gul û Dr. Nuray Ozkan jî hatin girtin.

Kovara Deng jî, di dawîya sala 1989'an de dest bi weşana xwe kir. Lê hezar mîxabin, kovara Deng jî, jî êriş û qedexên mêtîngêhkarên xelas nebû. Ji bona kovara Deng jî, qedexekirin bi hejmara yekemîn dest pê kir. Piştî re hejmara duduyan jî hate qedexekirin. Êriş li vê sewiyê nema, xwediyê kovarê Hikmet Çetin û berpîrsiyarê kovarê Kamil Ermiş hatin girtin. Îro jî, ew jiyana xwe di girtîgehê de didomînin û tade û zilm dibînin. Berpîrsiyarê kovara Deng yê nû Sedat Karakaş jî hate girtin.

Êriş û qedexên li ser kovarên Kurdan, ji aliyê aborî ve jî wan dixwe tengasiyên mezin. Rastî jî her qedexekirina hej-

mareke kovaran, zirare-ke mezin dide wan. Dema ku bê îmkaniya kovarên me jî, em bidin ber çav, wê demê girîngiya tade û êrişên dijminên gelê me derdikeve holê.

Karbidestên Tirkîyê, dibêjin ku demokrasî pêş dikeve yan jî dibêjin ku Tirkîyê welatekî demokratîk e, ji bo vê jî dixwazin bikevin Sûka Mişterek a Ewropê. Lê ev tade û êrişên li ser çand, ziman û kovarên Kurdan bi serê xwe derdixe holê, ku di Tirkîyê de demokrasî nîne, diktatorîyeke mêtîngêhkar û faşîst heye.

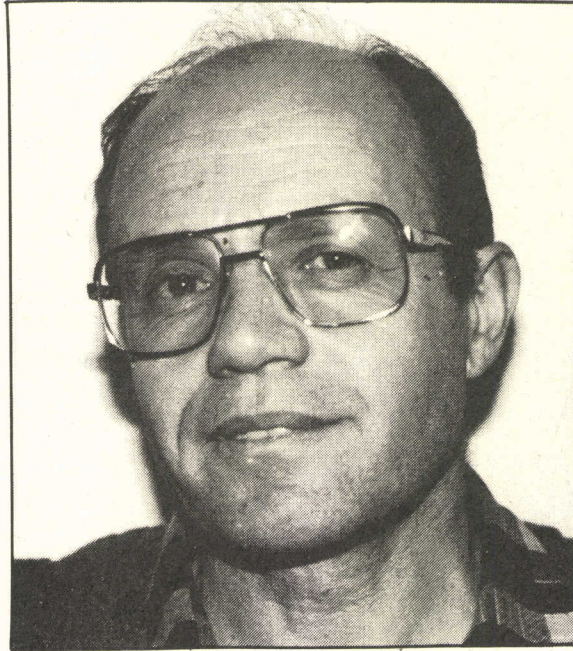
Pêwîst e ku hemû şoreşger, sosyalist û welatparêzên Kurdîstan û Tirkîyê li hemberî van yasaxan û êrişan li ser kovarên Kurdî hene derkevin.

Dîsa pêwîst e ku her Kurdek û her welatparêzekî Kurdîstanê, xwedî li kovar û weşanan xwe derkevin. Eger em li dijî van êriş û qedexan dernekevin, tê wê maneyê ku em ji bo xwe welat teng dikin.

Ji bo ku tade û êrişên dijminên gelê me paşve bikeve îmkân hene. Ya girîng ew e ku em bizanibin têkoşîneke ilmî û bi qerardarî bidomînin.

Dr. İsmail Beşikçi:

"Doza Kurdan ne doza eqaliyetan e"

İsmail Beşikçi

Pirtûka sosyologê Tirk ê bi navûdeng Dr. İsmail Beşikçi ya bi navê "Devletlerarası Sömürge Kurdistan"(Kurdistan; Kolonîya nav Dewletan) di Sibata 1990'î de çawa ku ji çapê derket, pêre pêre jî hat qedexekirin û mahkeme di heqê Dr. İsmail Beşikçi de hat vekirin. Li gor qanûnên Tirkîyê cezayê vê çapkirina pirtûkê kare bigihîje 10-15 salan. Her wekî tê zanîn Dr. İsmail Beşikçi jî ber pirtûk û makalên xwe yê ku li ser Kurdan hatine nivîsîn heta niha gelek caran cezayê hefsê xwariye. Di piştî inqilaba 12 Îlona 1980'î de jî ew hat hefskirin û berî du salan jî hefsê derket. Ew alimekî demokratîk e binamûs û mîrxas e û destekî heja yê gelê Kurd e. Em li jêr du peragraf jî wê pirtûka wî dikin Kurdî û diweşînin ku nû derket û hat qedexekirin jî.

Lîstikên dijmin li ser penaberan...

Destpêk r. 1

naberên Kurd be, ji bo çi tenê ew bi jahre dikevin? Gelo ev çi tesa-duf e ku li her 3 kampan jî eynî tişt dibe?

Ji destpêka hatina penaberan heta îro gelek tişt bi ser wan de qewimî. Cîwarbûna wan bûbû problemeke mezin. Xaniyên ku dabûn wan, însan tê de nikaribûn bimînin. Ji serma û jî mikrobînan nexweş dikevin. Bi dehan kes jiyana xwe wunda kirin. Pêwendî li gel Kurdên Kurdîstan Tirkîyê qedexe ye. Rê li ber alîkariya ku Kurdên Kurdîstan Tirkîyê dixwazin bidin hatiye girtin. Alîkariya ku ji welatên Ewropa tê, girtine bin seytera xwe û nagihînin penaberan. Rê li ber Ewropiyên ku dixwazin raste-rast alîkariya penaberan bikin hatiye girtin. Û heta nuha statuya wan li gor çerçewa penaberîyê nehatiye qebûlkirin û hêj di bin têlêne koletiyê de, wek jiyana hepsiyan dijîn.

Li vir meriv dikare bipirse; madem kolonyalîst ewqas astengî û tade li wan dikin, ji bo çi ew qebûl kirin? Gelo ji bo mirovperwerî û

peryalîst û kolonyalîst hatine beşkirin, perçekirin û parvekirin. Ev beşkirin û parvekirin helbet di nav hîdûdên dewletên ku peywendî pê hene de nufûsa Kurdan hindik nişan dide. Ya din eqaliyetek bi 15-20 milyon nabe. "Eqaliyet" terîmek cihêtir e.

Di van demên dawiyê de hin merivên siyasî yê Tirk ên nijadperest û kolonyalîst ên wek Bulent Ecevit, dibêjin ku Kurd ne eqaliyet in, wek Tirkîyan piraniyek in ku damezrênerên Cumhûriyeta Tirkîyê ne. Loma jî divê Kurd daxwaza mafên demokratîk û milî, ên ziman û kulturê nekin. Ger mafên wiha bixwazin û biparêzin, tê wê manê ku imtiyazan dixwazin û cudaxwaziyê dikin. Çimkî Kurd jî wek Tirkîyan gelek in ku Cumhûriyeta Tirkîyê ava kirine. Ji alî din li gor Bulent

Ecevit, Tirk ne navê grûbek etnik e. Piştî avabûna Cumhûriyeta Tirkîyê, di nav hîdûdên Misaka Mîlî(Peymana Mîlî) de ku Tirk, Kurd, Çerkez, Ereb û hwd. man, aTirk navê wî miletî ye ku ji tîkil-hevbûna van pêk hatiye.

Divê em vê xapandinê bi şiddet red bikin. Çimkî piraniyek li ku hatiye dîtin ku ne xwediyê mafên eqaliyetan, her wekî yê Ermenî, Rûm û Yahûdîyan e jî. Tirkîyê, ji bo ku mafên milî û demokratîk ên Kurdan nasneke, bi peyva ku dibêje "Tu miletek bi navê Kurd tuneye, herkes Tirk in" berê xwe dide riya înkarkirîne. Yanî bi înkarkirina hebûna Kurdan û qebûlkirina wana wek Tirkîyan, dixwaze bide îfadekirin ku ji bo miletekî yan gelekî ku tuneye heq nikare bê xwestin.

Hin merivên siyasî û ronakbîrên Tirk ên nijadperest û kolonyalîst ên wek Bulent Ecevit jî dibêjin ku "Kurd ji xwe piranî ne" û bi vê, xeta înkarkirina mafên milî û demokratîk didin ber xwe. Ev, du awe îfadên îdeolojiya resmî ne ku gelek ferqên piçûk di navbera wan de hene. Û fikrên wiha hew dikarin fêkiyên wê demokrasîyê bin ku xas bi Tirkîyan ve ye li gor Tirkîyan e û bi uslûba Tirkîyan ava bûye. Demokrasîyek ku berê (fêkiyê) zihniyetek nijadperest û kolonyalîst be, hew dikare ew qas be"

Devletlerarası Sömürge
Kurdistan

Alan Yayıncılık, Şubat
1990, İstanbul, bi Tirkî rûpel.
17-18

□

□

Pêwîst e ku jinên Kurdistanê 8'ê Adarê pîroz bikin û xwedî li pirsê xwe derkevin

Roja jinan ya navnetewî 8'ê Adarê, rojke gelek giranbiha ye. Pêwîst e ku jinên Kurdan jî li pirsên xwe xwedî derkevin, tevgera jinên Kurd ava bikin.

Jin ku bi hejmara xwe nivê civakê ne di her demê de jî roleke gelek mezin listine. Lê her demê jî, pîrsa jinan gelek caran bûye pîrseka serekî û tevgerên pêşverû bi vê pîrsê re her demê jî têkoşin e. Lê pîrsa jinan heta hemdema me jî, ji gelek aliyên ve bû xwediyê pîrs û pîrsgirêkan; nehate çareser kirin. Îro jî hewceyî gelek mûnaqesê ye. Di pêşvaçûna dîroka civakan de jî, jinan bi serê xwe, di bin tesîra gelek sedeman de, tevgerê jî avakirine û meşandine.

Destpêka tevgera jinan jî bo mafên xwe, digihê Şoreşa Fransê. Dema ku li Fransê jî bo yekîtiyê û azadiyê burjuwazî û çinên din yê bîndest ala têkoşinê bilind kirin, jinên Fransê jî, bi kitlewî ketin sefha şoreşê. Rêxistinên xwe pêk anîn, rojnameyên siyasî çap kirin û belav kirin. Wek tê zanîn, qîsmek dîrokzanên şoreşê jî, şoreşa Fransê, wek şoreşeke jinan didin naskirin.

Dema ku jin bi hejmareke gelek bilind ketin nav şoreşa Fransê hezar mixabin pêşengên şoreşê, jî aliyê mafan ve yekîtiya jin û mêran ne diparastin. Ji bona vê jî, di 1793'an de, mafên rêxistin avakirin ji bona jinan hate qedexekirin û di eynî salê de, wê kesa ku Danezana Mafên Jinan, di sala 1791'ê de nivîsandî bû, hate girtin û bi gîyotinê hate îdamkirin.

Tevgera jinan di dema şoreşa 1830 û 1848'an de di xurt bû. Di sala 1848'an de jî, jinan jî tecrûbên şoreşa Fransê îstifade kirin, jî nû ve "kulûban reaksiyonên mezin kişandin ser xwe, lê Kulûbên Jinan, jî bo ku mafên xwe helbijartin û helbijartinê qezenc bikin bi xurtî têkoşin domandin.

Di eynî demê de, Jinên Amerîka di bin tesîra têkoşina reşikan de, jî bona mafên xwe dest bi xebatê kirin. Di sala 1848'an de cara yekemîn konvansiyonala mafên jinan hate civandin. Di wir de, merkeza têkoşinê jî bo jinan, mafên dengdayinê teşkil kir. Li Amerîka bizava mafên jinan, bi taybetî bi destên ji-

nên burjuwazî hatin meşandin û tevgera ku jî tevgera zehmetkêşan jî dîr bû.

Li Engilistanê destpêka têkoşina dengdana jinan, sala 1867 e. Li Engilistanê, wek li tu welatan pêk nehatibû, jinan dem dem dest bi metoden şiddetê jî kirin.

Sosyalist heta sala 1848'an bi giştî bi têkoşina yekîti û wekheviya jinan re di nava alikariyekê de bûn. Lê cara yekemîn Proudhon, jî yek sosyalîstên destpêkê bû ku bi xurtî li dijî têkoşina rizgariya jinan derket. Proudhon bi giştî digot ku: "Pîrek pêwîst e ku li malên xwe rûnin, jî bo ku mêr û zaroyên xwe kêfxweş bikin xebat bikin. Ji xwe dema ku jinek ji mal, mêr û zaroyên xwe re ciddî xebat bike û îrada xwe serf bike, jî bo derva wexit jî ji bona jinan namîne". Lê wê demê gurûbek jin û mêr di kovara "Reyên Jinan" de, bi xurtî li dijî Proudhon derketin. Tevgera karker ya di bin tesîra Lassal de bû jî, ne dixwest ku jin di jiyana kar de cî bigrin. Lê Liebknecht û August Bebel, jî bo ku mafên jinan di programa "Partiya Karker a Sosyal Demokrat ya Giştî" de cih negirtî bû, bi hişkî rexne kirin.

Cara yekemîn wek prensîb, jî bo jinan mafên dengdanê, di sala 1907'an de li Stuttgart'ê di Kongra Enternasyonala Duyemîn de hate qebûl kirin. Di eynî salê de, Kongra Jinên Sosyalîst ya Enternasyonal ya Yekemîn, jî bo ku Enternasyoneleke Jinan damezrîne biryar girt û Clara Zetkin jî bû serokê wê rêxistinê.

Di sala 1910'an de, dema ku Enternasyonala Jinan ya Duyemîn hate civandin, di kongra xwe de gelek biryarên heja girtin. Ji wan biryaran yek jî ew bû ku: 8'ê Adarê roja jinan ya navnetewî bê qebûl kirin. Ku, di sala 1857'an da li New Yorkê, karkerên jin yê terzixanan bi awayekî kitlewî çûn grevê û hêzên burjuwazî yê leşkerî û polis êriş biribûn ser jinan, bi sedan jin hatibûn kuştin, birindarkirin û girtin.

Di dawiya sedsala 19'an de, di nav tevgera karkeran de, bi taybetî qiymeteke gelek mezin hate dayin karkerên jin. Sosyaliştan bi baweriyê xurt propoganda kirin, ku dema ku jin nekevin nav şoreşê û têkoşina civakî, ew şoreşa û têkoşina tu cara naçe dawiyê û bi ser nakeve. Serokên şoreşên sedsala bistan jî, wek Lenin, Rosa Luk-

Zilma li ser jinên Kurd sê qat e; him milî ye, him çînî ye û him jî cinsî ye.

semburg û kesên din jî, her demê giranî dan ser vê pîrsê û jî bo ku jin bi xurtî bikevin nav têkoşina civakî û jî bo ku mafên wan pêk bînin û tade û zulm ji ser wan rabe xebat kirin.

Tevgera jinan piştî salên 1960'i xurt bû û tevgera nû ava bû. Ji wê rojê heta îro jî, pîrsa jinan, gelek bi xurtî tê muneqesekirin. Ev dema rojên ku em têda dijîn, pîrsa jinan giringiya xwe didomîne. Ev rastiya jî bo Kurdistanê ye jî.

Di roja 8'ê Adarê de, hemû jinên cihanê, jî bo ku mafên xwe qezenc bikin û jî bo ku zulma çend qat a ku li ser wan heye jî holê rabe, mil didin milê hev. Ev roja rojke gelek giring e û pîroz e.

8'ê Adarê û Jinên Kurdistanê

Li Kurdistanê jî, wek hemû civakên din yê cihanê, jin hêzeka mezin û giring teşkil dike. Civaka Kurdistanê, civakeke ku mêr hukum dikan. Ev hegemonya û tadeyekê li

tewî re, zulma civakî jî rabe. Li Kurdistanê civakeke azad û demokrat ya nû ava bi-be. Di domandina têkoşina netewî û civakî de, dema ku jinên Kurd xwe organize bikin, xwedî li mafên xwe derkevin û di têkoşinê de giraniya xwe nişan bidin, di damezrandina civaka nû de, jinên Kurdistanê bi rehetî dibin xwediyê mafên xwe.

Lê pîrsa jinan, ne bes pîrsa jinên Kurdistanê ye. Pîrsa jinên Kurdistanê, di eynî wextê de, bi giştî pîrsa mêrên Kurdistanê ye. Pêwîst e ku mêrên Kurdistanê jî irove, birûbawerîya demokratîk û pêşverû bixuluqînin, jî bo ku mafên hemû insanan bê parastin mentalîteyekê pêk bînin û jî bo ku ew maf cî bi cî bibin û pêşbikevin, rojên bînin jî holê ranebînin, pêwîst e ku di damezrandina dezgehên demokratîk û jinan de xwediyê alikariyê bin.

Îro tevgera jinên Kurdistanê ya xurt nîne. Wek tê zanîn, beriya rejîma 12'ê Îlonê, jinên Kurd jî, jî bo ku di têkoşina netewî û demokratîk û civakî de cih bigrin, xwestin ku xwe organize bikin. Bi navê jinên Kurdistanê rêxistin jî ava bûn. Lê hezar mixabin, rejîma kolonyalist û faşîst tehemmulê van rêxistinên jî nekir. Rêxistinên jinên Kurd jî hatin girtin û berpirsiyarên wan hatin cezakirin.

Niha bi giştî li Tirkîyê tevgera jinan bi pêş dikeve. Jinên Kurd jî, di vê merhelê de, dixwazin ku ciyê xwe diyar bikin û jî bo vê jî xebat dikin. Lê heta nuha, jinên Kurd nikarbûne rêxistinên xwe ava bikin.

Li derveyî welat, jinên Kurd xwediyê rêxistinên in. Lê ev rêxistin ne xurt in. Hemû jinên Kurd jî, li van rêxistinên xwedî dernakevin û mêrên Kurd jî di vê pîrsê de ne xwediyê alikariyê ne.

Hevî ew e ku di 8'ê Adarê de jin û mêrên Kurdistanê van kêmasiyên xwe nas bikin û hewl bidin ku jî holê rabin.

Bila 8'ê Adarê jî hemû jinên Kurdistanê û cihanê re pîroz be. Jinên Kurdistanê, 8'ê Adarê bikin roja têkoşina netewî û civakî.

TEVGER

TEVGER
Kürtçe-Türkçe olarak
iki ayda bir yayınlanır
Adres: Brevia 943/Frejgat.6
114 21 Stockholm/Sweden
Postgiro: 56 13 18-7 Sweden

Yıl: 2, Sayı: 8

Kürdistan Kurtuluş Hareketi Merkez Yayın Organı

Mart 1990

NEVROZ'DA DİRENİŞİ YÜKSELTELİM!

Çilekeş Kürdistan halkımız!
21 Mart, ulusal ve geleneksel bayramımız Nevroz yaklaşıyor. Ne yazık ki bu yıl da onu serbestçe, gönülümüzce kutlayamayacağız. Ülkemizde zulüm ve zorbalık çarkı a-mansızca işlemeye devam ediyor. Basın, tutuklama, hakaret, işkence, katliam ve sürgün, başka bir deyişle, zorbalığın ve kötülüğün binbir

türlüsü günlük yaşamımız halinde. İşsizlik ve yoksulluk geçmişten çok daha yaygın. Ve sömürgeci güçler, her yıl olduğu gibi bu yıl da, daha şimdiden, Nevroz ateşlerini, şarkı ve halaylarımızı önlemek için güçlerini seferber ettiler.

Dünyada ise, tam da şu dönemde büyük değişiklikler oluyor. İki sistemin ilişkileri yumuşuyor. Orta

Avrupa'da NATO ve Varşova Paktı'na bağlı ülkeler arasında dikenli teller kaldırılıyor. Berlin duvarı yıkıldı. Halklar arasında gidiş geliş kolaylaştı. Doğu Avrupa ülkelerinde halklar alanları doldurdular. O halklar ki ülkeleri yabancı işgali altında değil. O halklar ki kendi ulusal devletleri var ve bağımsızlar. Yine de bu halklar, daha fazla hak ve özgürlük için direnişe geçtiler. Onlar, kişinin ve halkın özgürlüğü bakımından çağı dolmuş ve gereksiz hertürlü sınır ve engelin kaldırılmasını istiyorlar. Onlar çok daha özgür ve gelişkin bir toplum istiyorlar.

İşte böylesi büyük değişikliklerin olduğu bir dönemde, biz hertürlü ulusal ve insani hak ve özgürlükten yoksunuz; açız, işsiz ve eşi az görülen bir zulüm ve zorbalık altında dayız. Üstelik, zorba rejim bununla da yetinmiyor, baskı çarkını daha da pekiştirmeye çalışıyor. Mayınlı, tel örgülü, panzerli sınırlar daha da tahkim ediliyor. Sömürgeci rejim şimdi, daha önce Irak'ın yaptığı gibi,

ülkemizi ve halkımızı bölen sınırlardan 30 kilometre eninde bir kuşağı tümüyle insanlardan arındırmak için harekete geçmiş bulunuyor. Yıllardır Kürdistan'da, özellikle de sınır boylarında estirilen terörün bir amacı da budur. Ya köylerin halkı açık emirle ve süngü zoruyla doğrudan sürgün ediliyor, ya da köylüler işkence, ölüm ve açlık tehdidiyle köylerini terke zorlanıyor. Bu nedenle Kürdistan'dan batıya ve yurt dışına kitlesel bir sürgün yaşanıyor. Daha şimdiden yüzlerce köy ve pekçok kasaba ya tümünden boşaltıldı ya nüfusu büyük ölçüde düştü.

Bu, halkımıza karşı yeni bir kırım, yeni bir yok etme, bir jenosid olayıdır. Sömürgeci rejim, yıllardır bu uygulamanın ortamını yaratmak, iç ve dış kamuoyunu aldatmak için ülkemizde, gizli ve açık örgütleri eliyle olaylar yaratıyor, kışkırtıyor, yalan enfomasyon yayıyor. Komando, "özel tim", "korucu" ve benzer isimler altındaki devlet güçleri köylülere, savunmasız insanlara, kadın ve çocuklara karşı kırım düzenleyip sonra da bunu başka-

larının üstüne atıyorlar.

Kürdistan halkımız!

Gençler!

Tüm yurtsever güçler!

Bu durum ne zaman kadar böyle sürecek? Ne zaman kadar tutsak, eli bağlı kalacağız? Güzel ve zengin ülkemizde ne zamana kadar aç, çıplak, işsiz ve evsiz dolaşacağız? Zorba rejimin sopası dipçığı altında ne zamana kadar inleyeceğiz, katledeleceğiz ve zindanları dolduracağız? Daha ne zamana kadar dilmiz, kültürümüz böyle yasak olacak, kitaplarımız yakılacak, okullarımız olmayacak, özgürce türkü söyleyip halay bile çekemeyeceğiz? Ve Nevroz daha ne zamana kadar böyle yasak olacak?

Bacılar, kardeşler! İki bin yılının yaklaştığı şu dönemde durumumuz işte böyledir. Bu bir halk için acı ve utanç verici, zor bir durumdur. Bu böyle sürüp gidemez. Kölelik zincirlerini kırmanın, halkımızı ve ülkemizi bu kötü durumdan kurtarmanın zamanıdır.

Bunun ise bir tek yolu var: Halkın tüm güçlerini birleştirmek ve direnmek. Tarih bugüne kadar pekçok kez kanıtladı ki birleşen halkın gücünden daha büyük güç yoktur. Yeter ki o halk bu uyanıklığı ve direnci gösterebilir.

Kürdistan'ın işçi ve köylüleri!

(Devamı 7. sayfada)

Kontr-Gerilla Atakta

Prof. Muhammer Aksoy'un öldürülmesi, Türkiye kamuoyunda geniş tepki ve kaygılara yolaçtı. Cinayeti işleyenler yakalanmadı. Resmi yetkililer de bugüne kadar kamuoyuna herhangi bir ip ucu vermiş değiller. Cinayetin iki ayrı yasadışı islamcı örgütçe işlendiğine ilişkin haberler basına iletilmesine rağmen bir kanıt gösterilemedi.

Cinayetin radikal islamcı örgütlerce işlendiği kanısını taşıyanlar, ya da bu kaniyi yaygınlaştıranlar, iddialarına kanıt olarak Prof. Muhammer Aksoy'un şeriatçılığa karşı kemalizmi savunan görüşlerini, türbanın serbest bırakılmasına ve TCK'nin 163. maddesinin kaldırılmasına karşı çıkan demec ve yazıların gösteriyorlar. Fakat islamcı çevreler, cinayetin bu çevrelerce işlenmiş olabileceğini reddediyorlar, hatta bazıları, Türkiyeli komünist ve sol güçlerle ortak bir açıklama yaparak cinayeti kınayarak provakasyon ve tehlikelere dikkat çektiler.

Cinayetin hemen ardından parlamentodaki üç burjuva partisi yaptıkları ortak açıklamada cinayeti Türkiye'nin demokratikleşmesine karşı çıkanların, demokratik süreci kesintiye uğratmak isteyenlerin üzerine atmaları ilginçtir. Gerçi parlamentodaki her üç burjuva partisinin de demokrasi konusunda sağlam bir sicile sahip olmadıkları, burjuva demokrasisinin yerleşmesi konusunda bile aldatmacaları esas aldıkları biliniyor ama bu açıklamalar bile cinayetin devlet dışı yasal ya da yasadışı örgütlerce işlenmediğini göstermeye yetiyor.

Geniş kamuoyunun kanısı da bu cinayetler, 12 Eylül öncesi gizli devlet odaklarının toplumda terör havasını egemen kılma faaliyetlerini yeniden başlattığı yönündedir. Cinayetin Kontr-Gerilla olarak bilinen Özel Harp Dairesi adlı CIA finansmanlı yasa dışı devlet örgütüncü yapıldığı sonucuna varanlar az değil. Bunun oldukça yerinde bir sonuç olduğu vurgulanabilir. Türk devletinin 12 Eylül öncesinde bile yasal örgütlenmeler (ordu, polis, MİT, hükümet, parlamento v.s.) yanında yasadışı gizli örgütlenmelere de gittiği, bunlardan birinin Kontr-Gerilla olduğu ve esas olarak devletin son tahlilde bu ve benzeri örgüt ve ilişkiler ağıyla yönlendirdiği bir gerçek. Devlet içindeki militarist, ırkçı-faşist ve emperyalizmin işbirlikçisi güçler böylesi yasadışı korum ve ilişkiler ağıyla, hesaplarına gelen dönemlerde toplumda terör ortamı yarattıkları gibi, istediklerinde parlamentoyu, siyasal partileri, hükümetleri, yasal sivil kurumları tehdit ederek ya da yönetip denetleyerek arzularını hayata geçirdikleri biliniyor. 12 Eylül öncesindeki 1 Mayıs, Maraş ve diğer yerlerde çıkarılan katliamlar, Ecevit'e suikast girişimi tanınmış aydın ve politikacıların öldürülmesi, sıkıyönetimin ilan edilmesi, Kürdistan'da kaos ortamının yaratılması v.b. olaylar daha unutulmadı. Bu düzmece olaylarla 12 Eylül

(Devamı 8. sayfada)

SÖMÜRGEÇİ DEVLET ŞOVENİZMİ KÖRÜKLÜYOR

Sömürgeci faşist Türk devleti Sovyetler Birliği'nde meydana gelen son gelişmeleri bahane ederek şovenizmi alabildiğince körüklüyor, Türklük şiarını daha bir yükseltiyor ve 150 milyonluk bir nüfusa sahip, sınırları Çin'den Avrupa'ya uzanan büyük bir imparatorluğun tartışılmasına öncülük ediyor.

Barbar devleti bu potikaya iten neden, hiç kuşkusuz onun girdiği ekonomik ve politik bunalım, daha da öteye varlık nedenini oluşturan ırkçılığa varan Türk şovenizmidir.

Faşist devlet, özellikle Azerbeycan olayları sırasında alabildiğince pervasızca davrandı. Gericik-kukla ANAP iktidarı eliyle devletin tüm kurumları devreye sokuldu. Mahalefet (burjuva muhalefet) ve diğer birçok kesim de kutsal görevlerini yerine getirerek bir bütün halinde "Türklük ruhunu" şahlandırdılar!. Mitingler, yürüyüşler, geceler, yardım kampanyaları, açlık grevleri v.b. eylem biçimleri organize edildi. Türkiye ve Kürdistan'da anti-komünizm ve Sovyet düşmanlığı bir kez daha yüksek bir düzeye çıkarıldı. "Mehmetçik Bakü'ye" sloganı stratejik bir hedef olarak belirlendi!

Bu eylemler Türkiye ve Kürdistan

ile de sınırlı tutulmadı. Avrupa ve diğer birçok ülkede de gerçekleştirildi. Türklük müslümanlık ile birleştirilerek müslüman ülkeler ve halklar arasında cihad çağrılarının yükseltilmesine yönelik birlik arayışına gidildi. Amaç müslüman Türk Azeri kardeşlerine destek aramak, onları "Rus zulmünden" kurtarmak, Avrupa'dan Çin'e uzanan bölünmüş türklüğü bir bayrak altında toplamak!..

Sömürgeci devlet elbetteki sadece Sovyetler'deki gelişmeleri bahane ederek şovenizmi körüklemiyor. O, daha önce de olduğu gibi Bulgaristan ve Yunanistan'daki azınlık Türkleri de gündemde tutuyor. Onları da kullanarak şovenizmi körüklüyor.

Kan dökücü devlet, şovenizmi körüklerken son derece de alçakça davranıyor; gerçek kimliği ile ortaya çıkmıyor, demokrat ve insan haklarına saygılı olduğunu söyleyecek kadar da ileri gidebiliyor.

Demokrasi ve insan haklarını savunan bir gücün her şeyden önce kendisinin demokrasiye ve insan haklarına saygılı olması, onu içine sındırması gerekir. Türk devleti gibi yaşamın düşmanı olan bir devletin insan haklarını ön plana çıkarması,

onun ne derece iki yüzlü olduğunu göstermesi bakımından ibret vericidir. Onun demokrasi ve insan haklarına ilişkin barbarca tutumu doğuşundan günümüze uzanan tarihi süreçte- belgelerle sabittir. Sömürgeci devletin ulusların kendi kaderlerini tayin hakkına ilişkin politikası ise, Kürt ulusu karşısındaki barbarlıkları ile orta yerdedir.

Sömürgeci faşist devlet, "Azerbeycan'da baskılara son verilmeli ve Azeri ulusunun kendi kaderini tayin etme hakkına saygılı davranılmalıdır" diyor. Ama öte yandan Kürt ulusunun bırakınız kaderini tayin hakkından bahsetmek, varlığını bile tanımıyor. Türkiye nüfusunun yaklaşık 1/3'ünü oluşturan bir ulusu yok sayıyor, ona "dağlı Türkler" diyor.

Sorun özünde ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı sorunudur. Onun demokrasi ve insan hakları ile bağlantısı tartışılmaz. Ne var ki gerek ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı, gerek demokrasi ve gerekse insan hakları ile ilgili olarak suçlu bir durumda bulunan faşist devletin hiçbir şekilde ağızını açmaya ve hiç

(Devamı 7. sayfada)

SÖMÜRGEÇİ YASALARLA KÜRT DİLİ YOK EDİLEMEZ

Bundan bir süre önce, Kürt dilini yasaklayan 2932 sayılı yasanın kaldırılması yönünde verilen öneri, beklendiği gibi TBMM Anayasa Komisyonu'nda görüşüldü ve rededildi.

Yasa önerisini Parlamento sunan SHP idi. Dolayısıyla bu partiye bağlı parlamenterler sözkonusu Komisyon'da tasarının gerçekleşmesi yönünde oy kullandılar. Yine bağımsız parlamenterler M. Ali Eren ile Hüsnü Okçuoğlu da aynı yönde görüş belirtir ve oy kullanırken, ANAP'lı çoğunluk buna karşı çıktı. Son yıllarda koyunun olmadığı yerlerde keçiye Abdurrahman Çelebi derler örneği, burjuva cephesinde demokrasi havarisini kesilmeye başlayan Demirel'in Partisi ise kendisine yakışır bir ikiyüzlülükle "tarafsız" kaldı. Komisyon'a görüş ileten Başbakan Yıldırım Akbulut, Posası çıkmış Türk resmi tezini tekrarlayarak, Türkiye'de Lozan Antlaşmasıyla tanımlananların dışında azınlık bulunmadığını belirtti ve tasarının rededilmesi yönünde tavrı takınılmasını istedi. İşin en ilginç yanlarından biri ANAP'lı Komisyon üyelerinin, "Kürtçe üzerindeki yasağın kalkmasından sonra arkasından başka şeyler gelir" demek suretiyle Kürt halkının istemlerinden duydukları korkuyu açıkça dile getirmeleiydi.

Aslında Kürt dilinden duyulan korku, onu unutturmaya ve yasaklamaya ilişkin çabalar, 1980 sonrasında bir uygulaması değil. Bu, Türkiye Cumhuriyeti ile yaşıt bir politikadır. İrkçi-şöven Türk devletinin halkımızın ulusal kimliğini ortadan kaldırma çabalarında, Kürt dil ve kültürüne yönelik saldırılar özel bir yer tutar. Bu nedenle de daha 1925'lerde kurulan özel komisyonların, Kürtçenin unutturulması ve Kürt halkının asimile edilerek türkleştirilmesi doğrultusunda bir dizi kararlar aldıklarını görüyoruz.

Örneğin, 8 Eylül 1925 gün ve 2536 Sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile İçişleri Bakanı Cemil (Uybadin), Adalet Bakanı Mahmut Esat Bozkurt, Çankırı Milletvekili Mustafa Abdulhaluk (Renda) ile Genelkurmay 2. Başkanı Kazım (Karabekir)'den oluşan "Şark İslahat Kurulu" nun hazırladığı ve o tarihten bu yana da devletin Kürt Halkına karşı izlediği politikanın temelini oluşturan "Şark İslahat Planı"nda, bu konuda pek çok öneriye yer veriliyor. Bunlar arasında okullar açılarak Türkçe öğretilmesine önem verilmesi, Dışarıdan Türk nüfus getirilip Kürdistan'a yerleştirilmesi, Kürtlerin topraklarından zorla sürülerek uzaklaştırılmaları, Kürtçe konuşma yasasına baş vurulması ve buna uymayanların cezalandırılması vb. en dik-

kate değer olanlarıdır.

Ancak Cumhuriyet dönemi boyunca sürdürülen tüm bu çabalara rağmen, sömürgeci rejim başarıya ulaşamadı. Gerçi süregelen yasak ve engeller, halkımızın kültür ve sanat yaşamına büyük darbe vurdu, Kürt dili serpilip gelişmeye fırsat bulamadı. Ne var ki Ortadoğu'nun en eski ve köklü dillerinden biri olan Kürtçe, eriyip kaybolmadı da. Halkımız ona sahip çıktı, onu korudu.

12 Eylül 1980 darbesinden sonra ise nasıl ki genel olarak Kürt halkı üzerindeki baskılar yoğunlaştırıldıysa, Kürt diline ve kültürüne yönelik haydutça saldırılar da öylesine arttırıldı. Kürtçe konuşma yasakları ilan edildi, buna ilişkin sıkıyönetim emirnameleri yayınlandı, ilanlar, anonslar yapıldı. İnsanlarımız bu yüzden dayak ve işkence dahil terörün her türlü süyle yüz yüze geldiler. Ama elbet Evren ve şürekasından oluşan çete, bununla da yetinemedi. Onların daha ileri önlemlere ihtiyaçları vardı. Bu amaçla da anayasaya hükümler koydular. 1982 anayasasının 26 ve 28. maddeleri buna ilişkindir. 26.madde de şöyle deniliyor:

"Düşüncelerin açıklanması ve yayılmasında kanunla yasaklanmış olan herhangi bir dil kullanılamaz. Bu yasa aykırı yazılı veya basılı kağıtlar, plaklar, ses ve görüntü bantları ile diğer anlatım araç ve gereçleri usulüne göre verilmiş hakim kararı üzerine veya gecikmesinde sakınca bulunan hallerde kanunla yetkili kılınan merci emriyle toplatılır."

28.maddede ise, "Kanunla yasaklanmış her hangi bir dilde yayın yapılamaz." deniliyor.

Daha sonra, söz konusu anayasa maddelerinin hükümlerine uygun olarak bu kez 2932 sayılı yasa çıkarıldı. Bu yasada "Türkiye'nin tanıdığı herhangi bir devletin birinci resmi dili olmayan diller"de yayın yapılmayacağı hükme bağlanıyor ve yasağa uymayanlara verilecek cezalar düzenleniyor.

Ne var ki sömürgecilerin hesabı bu kez de tutmadı. Onlar Kürt halkını sindirmeyi, onun ulusal kimliğini yoketmeyi hesaplarken Kürdistan'da, Türkiye'de ve uluslararası planda sorun daha da güncelleşip büyüdü, çıkmazları derinleşti.

İşte SHP'nin 2932 sayılı yasaya ilişkin değişiklik önerisi bu ortamda gündeme girdi. Kuşku yok ki irkçi-şöven politika bakımından öteki burjuva partilerinden hiç te farklı yanı olmayan SHP, aslında bu konuda samimi değil. Onun da en az ötekiler kadar Kürt dilinin, kültürünün yok olup gitmesinden yana olduğu tartışma götürmez. Yerel secimler

sırasında Nusaybin'de, Kürtçe üzerindeki yasakların kalkmasını isteyen halka Erdal İnönü'nün verdiği yanıt "İktidara gelirsek size Türkçeyi kısa sürede öğreteceğiz" tarzındaydı. Bunu unutmamak gerekir. Yani Paşa babasının oğlu, Kürt halkının dilini özgürce kullanılmasını sağlayıcı önlemler almak yerine, asimilasyonu hızlandırma yoluna gideceklerini ilan ediyordu. Sanki halkımız türkçe öğrenmek zorundaymış gibi.

Diğer taraftan elbette SHP böyle bir önergeyi durup dururken de vermedi. Bunun başlıca nedenleri yurtsever Kürt kökenli parlamenterlere karşı takındığı tutum ve benzeri çabaları sounucu, Kürt halkı arasında kendisine karşı ortaya çıkan büyük tepkiyi gidermek veya en azından onu hafife indirmek ve Sosyalist Enternasyonal başta olmak üzere bazı uluslararası kuruluşlar nezdinde zevahiri kurtarmaktır. Yoksa kurttan kızı olamıyacağımızı biliyoruz.

Ama yeri gelmişken şunu birkez daha belirtelim ki, sömürgeci burjuvazinin çabaları beyhudedir. Onlar bu kez de boşuna kürek salladıklarını çok geçmeden görüp anlayacaklar. Onylardır Kürt dilini ortadan kaldırmak için sarfettikleri onca çaba nasıl başarıya ulaşamadıysa, bu sefer de öyle olacak. Asimilasyonun halkımız bakımından taşıdığı tehlikeyi, yarattığı tahribatı küçümsemiyoruz ama zorbalara başarı şansı da tanımıyoruz. "Güneş Dil Teorisi" tarihe gömüleli çok oldu. O, şimdi Anıtkabir'de, yaratıcısının yanibaşında "ebediyen istirahatata çekilmiş" durumdadır. Artık sıra öteki "teori" ve yasalardadır. Onları da birer birer tarihin çöplüğüne atmak halkımızın boynunun borcudur. Kürt dili, binlerce yıllık geçmişi olan, Ortadoğu'nun en eski ve köklü dillerinden biridir. Halkımız ise onu seviyor, ona sahip çıkıyor ve koruyor. Hiç bir zorbalık türü, sömürgecilerin hiç bir yasa onun kaybolmasını sağlamaz. O yasalar, onların sahipleri ve savunucuları fazla uzak olmayan bir gelecekte tüm alçaklıklarıyla birlikte tarihin çöplüğüne gitmekten yakayı kurtaramıyacaklar.

SOSYALİST ÜLKELERDE..

(Baştarafı 7. sayfada)

proplemlere- olumlu tavrı alışlara rastlanıyor. Ama bunda da hala çift standardın izlerini bulmak mümkündür. Örneğin bir Letonya bir Estonya veya Azerbaycan'a karşı tavrı aynı değildir. Özellikle Ermenilerin talepleri konusunda ise tam tersi yaklaşımlar içinde olunabiliyor. Neyse bunlar Türkiye sınırları dışında gelişmelere yaklaşım olarak değerlendirilebilir. Ama son gelişmelerle birlikte

S.Dilan
(PSKT)

BİR TÜKENİŞİN GÖSTERGELERİ

Dünyamızın hızlı bir değişme süreci içerisinde bulunduğu tartışma götürmez. Hem tek tek ülkelerin kendi içlerinde ve hem de uluslararası alanda büyük değişiklikler, alt-üst oluşlar meydana geliyor. Soğuk savaş dönemine özgü pek çok ilişki biçimi değişiyor veya hepten ortadan kalkıyor. Demokrasi ve insan hakları, kamuoyunun gündeminde en fazla yer alan konular olmaya devam ediyorlar. Güney Afrika'nın kaşarlanmış irkçi rejimi bile bu gelişmeler karşısında tutunamıyarak geri adım atmak zorunda kaldı ve 27 yıldır hapsedilen ANC lideri Nelson Mandela serbest bırakıldı. Hiç sir gücün bundan böyle irkçılığın bu ülkede tamamen ortadan kaldırılmasını engelleyemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, gelişmeler Kürdistan ve Türkiye'yi de alandığına etkiliyor. Faşist-sömürgeci rejimin kendine güvence altına almak amacıyla oluşturduğu onca barıkata rağmen, temel hak ve özgürlüklerin kazanılması doğrultusunda, eski dönemleri kat kat aşan ve toplumun geniş kesimlerini saran bir bilinçlenme ve hareketlenme dönemi yaşanıyor.

Kürdistan'da İnsanlarımız, korku çemberini esas itibarıyla kırmış durumdadır. Yurtseverlik duyguları şimdiye kadar hiç bir dönemde görülmedik ölçüde yaygınlık kazanmıştır. Özcesi, Kürt halkı özgürlüğe susamıştır ve O, ona kavuşmak için bundan böyle de her türlü fedakarlığı göstermeye hazırdır.

Buna karşılık sömürgeci rejim ne yapıyor? O, dünyadaki gelişmelere ters yönde yol almayı sürdürüyor. Bu amaçla da elindeki tek silaha; baskı ve teröre daha fazla sarılıyor, onu yoğunlaştırıyor. Adına güvenlik güçleri denilen çappulcu sürüleri Kürdistan'da yaş ve cinsiyet ayırımı yapmaksızın kan döküyor, toplu tutuklama ve işkencelere girişiyorlar. Halk göçe zorlanıyor. Ülkemiz boydan boya bir yasaklar diyarı haline getirilmiştir. Basın ve özellikle de Kürt halkının haklarından bahseden veya doğrudan Kürtler tarafından çıkarılan yayınlara, en değme haydutlarınkini gölgede bırakacak yöntemlerle baskılara devam ediliyor. En son, 6 parlamenterin dokunulmazlıklarının kaldırılmaya çalışılması olayında da görüldüğü gibi, sömürgeciler parlamento üyelerinin bile görüşlerini açıklamalarına tahammül göstermek istemiyorlar. Onlar her kesten Kemalizmin kokuşmuş irkçi kalıpları içerisinde düşünmesini istiyorlar. Tüm dünyada seyahat özgürlüğünün bir parçası olarak sınır engelleri azaltılır, Türkiye'nin üyesi olmaya çalıştığı AET ülkeleri arasında ise bunların hepten kaldırılması yönünde adımlar atılırken; sömürgeci Türk devleti, Kürdistan'ın değişik parçalarında yaşayan halkımızın birbiriyle ilişkisini kesmek için her türden çabaya başvurmaya, denetimleri arttırmaya özen göstermektedir. Daha da ötesi, Avrupa ile birleşmek için kapı kapı dolaşarak dilenen irkçi-şöven çete, şimdi de Kürdistan'da 600 km. uzunluğu, 30 km. genişliği bulunan insansız bir "tampon bölge" yaratmaya çalışıyor.

Fakat şunu unutmamalıyız ki düşman, tüm bu barbarlıklara güçlü olduğu için başvurmuyor. Tersine o, tüm dünyaya bu ölçüde ters düşüyor ve insanların ana- larından öğrendikleri dili konuşmalarını, onunla yazmalarını bile yasaklıyacak kadar küçülüyorsa zayıf olduğundandır. Aslında bu durum da yalnız başına gösteriyor ki, sömürgeci rejimin işi bitiktir. Öyle ya bu ölçüde pervasız, bu ölçüde prestij yitirmiş, onursuzlaşmış aşağılık bir rejimi kaçınılmaz sondan kim, nasıl kurtarabilir? Onlar davayı çoktan kaybetmişlerdir. Yapılanlar, tükenmişliğin göstergeleridir. Yeter ki Kürt yurtsever hareketi, hayatın her alanında en geniş birlikleri hayata geçirebilsin ve enerjisini düşmana karşı ortak bir kanalda akıtılsın. Yeter ki daha bilinçli, enerjik ve kitlesel bir mücadele çizgisinin izlenmesi sağlanabilsin. Yığınlar bizlerden doğru politika ve öncülük bekliyor. Örgütlü yurtsever güçler bunu başarabildikleri ve Türk halkının ilerici ve demokratik güçleriyle en sıkı dayanışma ve işbirliğini hayata geçirebildikleri taktirde daha yakın ve daha emin başarının yolu da açılmış olacaktır.

Türkiye solu yeni bir sınavla karşı karşıyadır. Türk sosyalistleri acaba Kürt hareketi karşısındaki tutumlarını gözden geçirecekler mi? Özellikle de ayrı örgütlenme ve ayrı devlet olma hakkı konusunda tutumlarını değiştirecekler mi? Yalnız Türk sosyalistleri değil aynı zamanda Arap ve Fars sos-

yalistleri de tarihi bir sınavla karşı karşıyadırlar. Bu yeni dönemde, yeni bir adım atarken tekrar kendi egemen sınıflarının yedek gücü mü, yoksa ezilen halkların dostu mu olacaklar? Dileğimiz zor ama doğru olanın tercih edilmesidir.

SOSYALİST ÜLKELERDEKİ GELİŞMELER ULUSAL SORUN VE SOSYALİST SORUMLULUK

Ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı sosyalistlerden önce ortaya atılan ve geliştirilen bir tezdır. Burjuva demokratik bir hak olan UKKTH'nın 20. yıldaki en totarlı savunucuları ise sosyalistler oldu. Özellikle Avrupa sosyalist hareketi içinde sosyalizmin bir sorunu olarak ele alınan ulusal sorun, sosyalistler tarafından çok yönlü olarak tartışıldı, sömürge ve ezilen uluslar sorunu biçiminde ifade edilen bu sorun için çeşitli tezler geliştirildi. Marx'ın "başka bir ulusu ezen ulus özgür olmaz" özdeğini şiar edinen sosyalistler, gönüllü birlik, özgür ayrılık temelleri üzerinde UKKTH'nı yorumlayarak oturtmaya çalıştılar. Ulusal sorunların en yoğun ve çapraşık olduğu bir alan olması nedeniyle de, bu tartışmanın en çok öne çıktığı alanlardan biri de Çarlık Rusya'sı imparatorluğu idi. Bir halklar hapishanesi durumunda olan Çarlık Rusya'sında Rus sosyalistlerinin çarlık otokrasisine karşı verdikleri mücadelede ulusal sorun hiç gündemden inmeyen bir sorun idi. Başta Lenin olmak üzere, değişik grup ve eğitimlerdeki Rus sosyalistleri ulusal sorun konusunda net bir programa sahip olmak için yoğun tartışmalar içinde idi.

Lenin tüm uluslardan emekçilerin birlikte örgütlenerek çarlığa karşı mücadeleyi önerirken, aynı zamanda her isteyen ulusun özgürce kendi kaderini tayin etme ve ayrılma hakkını bu birlikteliğin dışında ele almayan bir yaklaşım içinde idi. Nitekim 17 Ekim devrimi sonrası Finlandiya'nın ayrılma talebine karşı Lenin'in olumlu tavrı, savundukları görüşlere karşı ilkeli bir tutumun ifadesi olarak değerlendirilebilir. Ekim devriminden sonra Sovyetler Birliği anayasasının en belirgin özelliklerinden biri de federasyon içindeki uluslara, ulusal azınlıklara ve etnik gruplara tanıyan siyasi ve kültürel hakların çok açık biçimde belirlenmiş olmasıdır. Bolşevikler sadece Rusya'daki ulusların ve azınlıkların sorunlarıyla ilgilenmediler. Daha sonra yapılan çeşitli enternasyonal toplantılarında ve özel uluslararası konferanslarda dünyadaki ezilen ve sömürge ulusların problemlerini ele alarak değerlendirdiler. 20. yüzyılda ulusal problemi olan her ulus ve halk kendi mücadelesinde Sovyetler Birliği'ndeki bu değişme ve gelişmeleri izleyerek, örnek alarak veya yararlanarak kendi sorunlarına çözüm getirmeye çalıştı. Kürdistan halkı ve Orta-doğu'daki ezilen ve ezilen uluslar açısından da sol kesim Sovyetler Birliği örneği esas alınarak sorunlara çözümler arandı.

Ekim devriminden yetmiş yıl sonra sosyal-

ist Sovyetler Birliği değişik sorunlarla karşı karşıya gelerek geçmişini yeniden değerlendirmeye ve yeni bir yönelim içindedir. Bu sorunlar içinde en ağır basanı ve en karmaşık olanı ulusal sorundur. Onlarca yıllık sessizlikten sonra ani bir patlamayla su yüzüne çıkan ulusal sorunlar SSCB'ni en çok uğraştıran problemlerden biri durumundadır. Bugün Sovyetler Birliği'nde birçok hak ve ulus daha fazla özgürlük talebi ile ortaya çıkmış bulunuyor. Birçok federe cumhuriyet gerek ekonomik ve gerekse siyasi olarak merkezi hükümetten bağımsız olmayı talep etmektedir. Yetmiş yıldır bir parti çatısı altında olan bazı komünist partileri SBKP'den bağımsızlığını ilan ediyor ve ayrı bir parti olarak kendi halkının problemlerine çözümler getirmek istiyor.

Bütün bu gelişmeler sosyalist dünyadaki alt-üst oluşla ilgili her konuda olduğu gibi ulusal sorunlar konusunda da yeni değerlendirmeler ve yaklaşımlar gerektiriyor. Şüphesiz ki bu değerlendirmeler de öyle kısa ve kesip atılacak türden yaklaşımlarla olamaz. Ancak son birkaç yıldır bu ülkelerde yaşanan olaylar bazı konularda çok daha rahat davranmanın verilerini içinde taşıyor. Bunlardan önemli iki noktanın altını çizmek istiyoruz:

Birincisi: Her olay ve gelişmenin kendi somut şartları içinde kendine özgü özelliklerini ele alınarak değerlendirildiğinde doğru sonuç ve önemelerle sonuçlanabilir.

İkincisi: Toplumsal ve sosyal olay ve gelişmelere karşı önceden hazır ve değişmez reçetelerle yaklaşımın doğru sonuç ve çözümleri yaratmadığını aksine yeni çıkmazlara neden olduğunu kavranmasıdır.

Kürt hareketi ve ezen ulus sosyalistleri arasında da yıllardan beri varolan bir tartışmanın bazı noktalarının açıklığa kavuşması açısından Sovyetler Birliği ve diğer sosyalist ülkelerdeki gelişmeler açılmalıdır.

Kürt sosyalistleri için de, dün savundukları birçok konu ve tez için yeniden düşünüp değerlendirme zaten zorunlu ve gereklidir, bu yapıyor da. Ama bu gelişme ve değişimler de Kürt sosyalistlerinin yıllardır savundukları, ama ezen ulus sosyalistlerinin hep onları "köseye sıkıştırdıkları" iki konu daha da net bir hale geliyor. Bizce bu gelişmeler Kürt sosyalistleri açısından olumlu aynı zamanda geliştiricidir.

Kürt sosyalistleri kendi ülkelerinin özgün durumunu değerlendirdiklerinde: Kürdistan'da var olan ulusal ve toplumsal sorunlara daha iyi çözüm getirmenin ayrı örgütlenmeden geçtiğini tesbit ettiler ve bu tesbit doğrultusunda

örgütlenmeye çalıştılar. Yine kendi kaderini tayin hakkının mihenk taşı olan siyasi bağımsızlığın hayata geçmesinin ön garantisinin yine ulusun kendi örgütlenmesinden geçtiğini savundular. Bu iki noktada ezen ulus solu Kürt solunu hep milliyetçilik ve ayrılıkçılıkla suçladı. Bu suçlama dünkü gibi yüksek sesle değilse bile hala devam ediyor. O nedenle gereklik olmasına rağmen, ihtiyaçları olmasına rağmen örneğin Kürt ve Türk sol hareketi hiç bir zaman eşit koşullarda yan-yan gelme ortak iş yapma şartlarını yaratamadı. Bunda günahın büyük payı Türk sol hareketindedir. Çünkü onlar hiç bir zaman -birkaç istisna hariç- Kürt sosyalistlerinin bağımsız örgütlenme ve kendi halkının sorunlarına kendilerinin eğilme talebini doğru bir hak olarak değerlendirmediler. Bu konuda da en çarpıcı örnekleri de Sovyetler Birliği'ndeki çözümler idi. Varsa-yoksa dünyada başarılı ve uygulanan bir "ulusal sorun çözümü" örneği vardır herkeste ona umulmalıdır. (!)

Peki şimdi devrim öncesi birlikteliği saymazsak yetmiş yıldır aynı çatı altında olan partilerin kendi bağımsızlığını ilan etmelerini nasıl izah edeceğiz? Anayasa ve kanunlarla teminat altına alınmış hakların onyıllar sonra hala birçok çözümsüzlüğü içerdiğini hangi ayrılıkçı noktalara dayandıracağız. Yıllardır ortak bir ekonomik-politika ile idare edilen ve aralarında "iktisadi birlik" sağlanmış federe cumhuriyetlerin birbirlerine sınırlarını kapatmasını ve gümrük uygulamasına geçmesini nasıl yorumlayacağız?

Sovyetler Birliği'ndeki ulusal patlamalar gösteriyor ki, doğru şeyleri sadece kağıt üzerine aktarmakta çözüm değildir. Hakları anayasada teminat altına alınan Sovyet halkları pratikte bunun gereklerinin yapılmadığı noktada kendi geleceklarini kendileri ellerine alma çabası içindedirler. Ve yine bu ülkelerdeki gelişmeler bir kere daha gösteriyor ki; bir ulusun sorunlarını yine ancak o ulusun kendisi ele almadıkça problemlerin üstesinden gelmek çok zordur.

Bugün Sovyetler'deki halkların UKKTH'nın bir maddesini kendileri uygulamaya geçirmeye çalışıyor. Bu kendi bağımsızlığını kendi eline almanın yeni bir aşamasıdır. Kendi kaderini tayin hakkı biçimi ne olursa olsun dokunulmaz bir haktır ve desteklenmesi gerekir. Onun için yönleri ve eğilimleri hangi yönde olursa olsun -küçük devlet, kapitalist düzen, yeni sosyalist yapılanma- bu hak kimden elinden alınmamalıdır.

Bugün Türkiye solunda Sovyetler Birliği'ndeki gelişmelere karşı -ulusal bazdaki

(Devamı 6. sayfada)

SÖMÜRGEÇİ DEVLET

(Baştarafı 5. sayfada)

kimseyi suçlamaya hakkı yoktur.

Burada dikkati çeken diğer ilginç bir durumda Türk aydınlarının Türk sol ve demokrat geçinen kimi çevrelerin tavrında ortaya çıkmak-tadır. Başta Sovyetler Birliği olmak üzere, Bulgaristan ve Yunanistan'ı kınayan, onlara karşı geliştirilen eylemlere katılan (kimi durumda da organize eden ve yöneten), uluslararası kamuoyu oluşturma bakımından çeşitli düzeylerde girişimlerde bulunan bu sözü edilen çevre, Kürt sorunu gündemleştirdiğinde dut yemiş bülbüle dönmektedir.

Sovyetler Birliği, Bulgaristan ve Yunanistan'ı kınamak için ortaya konan eylemlerin meşruiyeti hiç tartışılmazken, bırakınız tartışmayı, bizzat sömürgeci devlet tarafından teşvik edilip organize edilirken, sözü edilen çevreler şovenizm bayrağı elde en ön saflarda kutsal davaya katılmayı ve onun birer neferi olmayı ilercilik ve demokratlık görevi sayarlar! Ama Kürt ulusunun en ufak bir hak istemi kanla bastırılır, her türden barbarlık örneği sergilenirken, bahsedilen kesim ve çevreler son Türk devletinin birliği ve bütünlüğü

sloganı etrafında hizaya geçebilmektedirler. Bu iki yüzölçümlü. Bunun demokratik ve de yurtseverlikle bir alakası yoktur.

İlerici geçinen, demokrat ya da solcu olduklarını söyleyen, demokrasi ve insan haklarından yana olduklarını iddia eden ve bunu her durumda belirtmeyi bir alışkanlık haline getiren bu kesimlerin, Kürt ulusal sorunu karşısında başlarını kumdan çıkarıp gerçekleri görme, gördüklerini haykırmaya ve dava sahiplerinin haklı istemleri uğruna yürüttükleri mücadelelerine destek veremelerinin zamanı daha gelmedi mi?

Bilinmelidir ki Türk şovenizmi çıkmazdır. Türk ulusu ve ezilen Türkiye halklarının da geleceği ırkçılık esasına dayalı kanlı Türk şovenizminin tehditi altındadır.

Kurtuluş gerçek bir demokrasidedir. Onun bir yaşam biçimi olarak tercih edilmesindedir.

Başta Kürt ulusunun kendi kaderini tayin etme hakkı olmak üzere, Türkiye halklarının kurtuluş yolu bu tercihe bağlıdır.

NEVROZ'DA DİRENİŞİ..

(Baştarafı 5. sayfada)

Tüm onurlu, şerefli insanlarımız!
Yurtseverler!

Nevroz ki yaşamın yenilenişinin bir simgesidir. O, giden karakışın, soğukun ve darlıkların, başlayan sıcak günlerin ve umutların simgesidir. O biz Kürtler için, bundan da öte, zulüm ve zorbalık çarkının çöküşünün ve özgürlüğün bir simgesidir.

Bu nedendir ki Nevroz yalnızca bir şenlik günü değil, mücadele ve direniş günüdür.

Halkımız binlerce yıl önce, büyük Kava'nın öncülüğünde ayaklanarak zorbalıkların tacını tahtını yıktı ve ülkeyi özgürlüğe kavuşturdu. Onların eylemi bize yol göstermelidir. Biz de bugün güçlerimizi birleştirmeli, koşullara uygun yol ve yöntemlerle zorbalık rejimine karşı direnmeliyiz. Hak ve özgürlüklerimizi kazanmanın ve bu kötü

M.Cıwan
(PPKK)

"HARC BİTTİ AMELE PAYDOS"

Türk burjuva milliyetçiliğinin en belirleyici özelliklerinden biri de onun elitist olması, halktan ve halk hareketinden -birakalım uzak oluşunu- bir öcü gibi korkmasıdır. O, gerçekte hiçbir zaman demokrasiye inanmadığı gibi demokratik hak ve özgürlükleri içine sindiremedi, bu yoldaki savaşıma hep kuşkuyla yanaştı, komplocu anlayışlarla ona düşmanlık etti. Bizzat kendisi demokrasiden, hak ve özgürlüklerden dem vurmak zorunda kaldığında ise, bunu toplumun bir gereksinimi gibi değil "son Türk devleti"ni yaşatmanın bir göstergisi olarak algıladı.

Türk burjuva milliyetçiliğinin tarihine damgasını vuran bu kaba gerici özellik onun doğuşundan beri beraberinde getirdiği bir özelliktir. O, Batı Avrupa'da olduğu gibi "eşitlik, özgürlük ve adalet" sloganlarıyla egemen feodal aristokrasie karşı işçi ve köylülerin ezici çoğunluğunu oluşturduğu halk hareketleriyle ittifak süreci içinde doğup gelişmedi. Çok uluslu Osmanlı İmparatorluğu'nda ezen egemen milletin milliyetçiliği olarak doğdu. Milliyetçilikle doğrudan doğruya tanışması, imparatorluğa başkaldıran ulusların, özellikle Balkan uluslarının halkçı hareketleri aracılığıyla oldu. Bu ise onu ürküttü, halk hareketlerine düşmanlık temelinde devletine sarılmasına neden oldu. Milliyetçilik sloganlarını, İmparatorluğun dağılmasının önüne geçmek için bir silah olarak kullanmayı benimsedi. Böyle olunca da Türk burjuva milliyetçiliği, gerçekte hiçbir zaman demokrasiden ve özgürlük için içten savaştı, o hep Türk ulusunun egemenliğindeki bir devleti kurtarmak ve yaşatmak için uluslara ve halklara, hatta kendi halkına karşı savaştı. Kemalizmin Türkiye Cumhuriyeti'ni kurma mücadelesi de bu anlayışın bir devamı olarak biçimlendi ve bugünlere gelindi.

Aynı özelliklerin günümüz Türkiye egemen sınıflarında, burjuva aydınlarında da sürdüğü kuşku götürmez. Bugün de onların ağzındaki özgürlük ve demokrasi lafları gerçekte toplumun demokrasiye olan gereksinimine duydukları inançtan gelmiyor. Onlar kendilerince bir yerlere varmak istediklerinde böylesi bir gösteriye gereksinim duyuyorlarsa bunu bir malzeme olarak kullanıyorlar. Türkiye'nin Avrupa Topluluğu'na girme başvurusunun görüşülmekte olduğu dönemde başta ANAP olmak üzere, diğer burjuva partilerinin sahneledikleri demokratlık gösterileri ile başvurunun reddinden sonra ortaya çıkan dış bilmeler en son ve taze örneklerdir.

Başvuru döneminde demokrasi nutukları gırla gidiyordu. 141, 142 ve 163. maddelerin kaldırılması an meselesiydi. Komünist Partisi önümüzdeki(belki de erken) seçimlerde seçime bile girebilecekti. Kürtçeyi yasaklayan 2932 sayılı kanunun iptali ha bugün ha yarın gerçekleşecekti. Düşünce ve örgütlenme, basın özgürlüğü v.s ilgili ceza yasaları yürürlükte olduğu için dava açmama olamazdı ama nasıl olsa kısa dönemde bunlar kaldırılacak diye davalar habire erteleniyordu. Gösteriler böylece, Avrupa Topluluğu'nun başvurusu reddetmesine kadar sürdü. Bu noktadan beri gösterilere son verildiği, yüzseksen derecelik bir dönüşle rejimin keskin dişlerinin yeniden gösterildiği ortada. 141, 142 ve 163 maddelerin kaldırılması olayı artık eli kulağında görünmüyor. 2932 sayılı yasanın iptali neredeyse mili mutabakatla komsiyonda reddedildi. İlerici dergi ve yayınlar ardarda toplatılıp yöneticileri sığağı sığağına cezalandırılıyor. Medya Güneşi, Vatan Güneşi ve Deng'in başına getirilenler, Kürt dergilerine hayat hakkı tanımamak için her çareye başvurulduğunu gösteriyor. Komünist partinin yasalaşması olayı habire geciktiriliyor, koğuşurmalar aldı bunun yerini. Yani anlaşılan "harc bitti amele paydos" deniliyor.

Böylece birkez daha demokrasi ve özgürlüğün de Kürt halkının kurtuluşunun da, Türkiye ve Kürdistan halkları örgütlü yığınsal bir mücadeleye atılmadıkça ve bu mücadeleyi zafere götürmedikçe gerçekleşmeyeceği gerçeği kafalara dank ediyor.

durumdan kurtulmanın başka yolu yoktur.

Bacılar, kardeşler! Alanlara, caddelere çıkın, elele verin, omuz omuza yürüyün, halkımızın istemlerini yükseltin. Kentlerde ve kırlarda, vadilerde ve dağbaşlarında Nevroz ateşlerini yükseltin!

Biz binleriz, milyonlarız; biz halkız! Güçlerimizi birleştirip yürüdüğümüz zaman zorbalığın hiçbir aracı, askeri-polisi, topu-tüfeği para etmeyecektir.

Nevroz gününü direniş gününe

çevirelim!

Kürt halkı ölmedi ve ölmeyecek!
Yarımlar bizimdir, zafer bizimdir!

Kahrolsun sömürgecilik!

Yaşasın halkımızın kurtuluş mücadelesi!

Yaşasın Kürdistan, yaşasın Nevroz!

**Kürdistan Kurtuluş
Hareketi
(TEVGER)**

Mart 1990

TEVGER Basın Bildirisi

KÜRDİSTAN'DA DEVLET TERÖRÜNE, "TAMPON BÖLGE" OLUŞTURMA GİRİŞİMLERİNE KARŞI SESİNİ YÜKSELT!

Türkiye'de Kürt halkına karşı izlenmekte olan baskı ve terör politikasında herhangi bir değişiklik yok. Türk yönetimi bugün hala halkımızın varlığını tanımayabile yavaşlıyor. Türkiye devlet sınırları içerisinde yaşamakta olan 15 milyon Kürt, en küçük bir ulusal ve demokratik hakka sahip olmadığı gibi, onun bu yöndeki her istemine ötedenberi kan ve terörle karşılık veriyor.

Kürdistan'ın 11 ilinde bugün hala farklı bir yönetim biçimi olan "Olğanüstü Hal Bölge Valiliği (Süper Valilik) hüküm sürmektedir. Super Vali, aslında sıkıyönetim komutanlarınınkini de aşan yetkilerle donatılmıştır. Bu yüzden ki Kürdistan'da bugün durum, sıkıyönetimin uygulandığı dönemlerden daha iyi değil, hatta bir çok yönden daha da kötüdür.

1989 yılında, devlet eliyle halka karşı uygulanan baskı ve terör olayları tümüyle değilse bile kısmen basına da yansdı, demokrat ve insan haklarından yana çevrelerin tepkisine neden oldu.

Örneğin yıl sonlarına doğru Kürdistan'da insan hakları üzerine ayrı ayrı birer rapor hazırlayan "İnsan Hakları Derneği" Diyarbakır ve İstanbul şubeleri de bu vahim durumu bütün çıplaklığı ile göz önüne serdiler ve devlet eliyle gerçekleştirilmiş bir çok katliam, sürgün ve öteki türden terör eylemine örnekler verdiler.

İnsan Hakları Derneği Diyarbakır Şubesi, Olğanüstü Hal Bölge Valiliği uygulamasına ilişkin olarak şu tesbiti yapıyor:

"...Her şeyden önce bölge halkına potansiyel suçlu, 'muhtemel anarşist' gözüyle bakılmakta, bölge halkı ikinci sınıf vatandaş olarak görülmeğe istenmektedir. Bölgede, köyleri tümüyle boşaltma, köylülerin köy civarına çıkışını yasaklama, yerleşim yerini terke zorlama, istenildiğinde operasyonlara itirazsız katılmaya zorlama süregelen uygulamalardır. Aksine hareket veya direnmetoplu dayak, işkence, alıkoyma, öldürme, ceset yakma için yeterli neden sayılır olmuştur. Dahası, bu tip yasadışı hareketlere karşı çıkmak, başına duyurmak, ilgililere şikayete kalkışmak bile çok riskli olup yakınıcının ileride nelerle karşılaşacağı bilinmezlerle doludur."

İnsan Hakları Derneği İstanbul Şubesi ise aynı konuya ilişkin olarak şunları söylüyor:

"Kürtlerin yoğun olarak yaşadıkları bölgelerde yaşama hakkına yönelik saldırıların vahim boyutta olduğu, yaşamın her gün, her saat tehdit altında olduğu gözlemlendi. Bu nedenle raporda ağırlıklı olarak yaşama hakkı, işkence, sürgün gibi ihlallere ağırlık tanınmış

anadilde eğitim, kültürel gelişim hakkı vs. haklara değinilmemiştir."

17 Eylül 1989 günü Siirt'in Silopi ilçesine bağlı Gireçole (Derebaşı) köyünden 6 köylünün de aralarında bulunduğu 9 suçsuz kişinin Türk güvenlik güçlerince kurşuna dizilmelerinden sonra, bölgeye giden Sosyal Demokrat Halkçı Parti parlamenterlerinden Adnan Ekmen, "Devlet terörü dorukta. Gazeteciler bile dövülerek, göz altına alınarak susturulmaya çalışılıyorsa.. durum vahimdir" diyordu. Yine aynı olay nedeniyle bölgede bulunan aynı partinin bir başka parlamenter Ekin Dikmen, devletin halka "Kürttür suçludur" gözüyle baktığını söylerken, bir başka parlamenter Tevfik Koçak ise "Valiler ve kaymakamlar, buldukları yerleri kendileri idare etmiyorlar. Bölgeyi karanlık güçler idare ediyor" diyordu.

1989 yılının son günlerinde devletten silah alarak " köy korucusu" olmayı reddettikleri için ağır baskılarla yüzyüze gelen Hakkari'nin Çukurca ilçesine bağlı Ormanlı, Çimenli ve Keletanlı köyleri tamamen; Köprü, Kavaklı, Cevizli, Kazandere, Ziyaniş, Belcan, Serani, Heşete, Maruta, Zavite, Tuxip, Narlı, Talisa, Belate, Şilika, Celanda, Şifeza, Ereş, ve Irkaç köyleri ise geride birer ikişer hane bırakarak; bir bölümü Kürdistan'ın değişik kent ve ilçelerine, bir bölümü ise Akdeniz kıyısındaki Mersin'e göçtüler. Köylüler, başlarından geçenleri haftalık 2000'e Doğru dergisinde, " 13 yaşındaki çocuktan 80'lik ihtiyara kadar herkesi işkenceden geçirdiler. Operasyonlarda her 20 kişiden birini gözaltına aldılar." sözleriyle dile getiriyorlardı.

10 Ocak 1990 tarihli Cumhuriyet gazetesinde Celal Başlağ'ın verdiği haberin başlığı ise şöyle, " Kayadibinde yaşayanlar 'Erzak yasağı'na dayanamadı. Köylüler Irak'a sığındı." Gazeteci daha sonra, "Köy korucusu" olmayı kabul etmemeleri üzerine, güvenlik güçlerince bu köyün kuşatma altına alındığı, yiyecek girişinin bile yasaklandığı ve bu duruma dayanamayan halkın kısa bir süre önce çareyi, göç edip Irak'a gitmekte bulunduğunu anlatıyor. Aynı şekilde yasaklı köylerden biri olan Taşdelen halkı ise, kendilerini ziyarete giden SHP'li parlamenterlere, " Bugün gelmeseydiniz, bu köyü yarın terk edecektik" diyor. İşin daha da ilginç, köye giriş çıkışları denetleyen askerler, parlamenterleri dahi uzun süre beklettikten sonra, özel izinle köylülerle görüşmelerine izin veriyorlar. Gördüklerinden ileri derecede rahatsızlık duyan parlamenterlerin askeri birliğin komutanına, köy halkını kastederek " Öldürün o zaman bunların hepsini" demeleri üzeri-

ne, komutanın verdiği yanıt, devletin halka bakış açısını çok daha açık biçimde ortaya koyuyor. Şöyle diyor komutan; " Zaten hava karardıktan sonra so-kağa çıkma yasağı var. Bir kıpırtı oldu mu basıyoruz mermiyi. Bir gecede onbin mermi yakıyoruz." diyor.

Yine aynı gazeteci, " Yasaklı Yaşam" başlığı altında, uygulanan yasakları ise şöyle özetliyor:

"Köye girmek, köyden çıkmak, tarlaya gitmek, hayvan otlatmak, hava karardıktan sonra evden dışarı çıkmak, geceleri tuvalete gitmek, kayıtsız erzak getirmek."

Yukarıda verdiğimiz örnekler, son günlerde meydana gelen olaylardan rastgele seçilmiş bazılarıdır. Bunlar bir istisnayı teşkil etmiyor. Bunlar, Türk devletinin Kürt halkına sunduğu yaşamı karakterize eden olaylardır. Bugün binlerce Kürt köyünde yaşam, bundan farklı değil. Türkiye'yi yönetenler, Kürdistan'ı barınmaz bir yer haline getirmeyi önlerine hedef olarak koymuşlardır ve planlarını başarıya ulaştırabilmek için de tüm güçleriyle çaba harcıyorlar. Amaç halkı sindirmek, onu, binlerce yıldır üzerinde yaşadığı topraklarını terketmeye zorlamaktır. Aslında Türk hükümeti şu anda yüzyılımızın en büyük sürgün planlarından birini Kürt halkına karşı uyguluyor. Ne yazık ki o, bu konuda hayli de başarılı olmuş durumdadır. Sırf 1980 yılında gerçekleştirilen askeri darbeden bu yana, süregelen sınırsız devlet terörü nedeniyle yerlerini bırakarak göçmek zorunda kalan insanların sayısı milyonlara varmış bulunuyor. Bugüne kadar yüzlerce Kürt köyü tamamen boşaldı. Binlerce köyde ise çoğunlukla yaşlılardan oluşan az sayıda insan yaşıyor. Devlet eliyle, bilinçli ve sistemli bir biçimde sürdürülen açlık, yoksulluk ve terör politikası sonucu, insanlar çareyi, Kürdistan kentlerinden kaçmakta buluyorlar.

İnsan haklarını koruma alanında yaptığı çalışmalardan dolayı, 1989 yılının Ağustos ayında yaşamakta olduğu Siirt ilinden sürgüne gönderilen Av. Zübeyir Aydar, Kürdistan'dan göçün vardığı boyutu şu cümlelerle ifade ediyor:

"...Özellikle 1980'den bu yana bu uygulamalardan dolayı bölge nüfusunun yarısından fazlası göç etmek zorunda kalmıştır. Bu nedenle bir çok yerleşim birimi harabe görünümündedir. Çoğu zaman onlarca kilometre yol gidip, tek bir insana rastlanmadığı bile oluyor."

Ancak Türk yönetimi bütün bunları yine de yeterli görmüyor. O, geçmişte defalarca yaptığı gibi, yine Kürdistan'ın belli bölgelerini tamamen boşaltmak ve insansız " tampon bölgeler" (no man lands) yaratmak için de çaba harcıyor. 1980 yılından

bu yana Türkiye'nin İran, Irak ve Suriye ile olan sınır bölgelerinde - Kürdistan'ı bölen sınırlar- çok sayıda Kürt köyü boşaltıldı. Geçtiğimiz yıl bu alanda yeni bazı adımlar atıldı. Bu yıl ise aynı sınırlarda, halihazırda oluşturulmuş bulunan 500 km.den fazla mayınlı alanlarla ve öteki engellerle yetinilmeyerek 600 km. uzunluğu ve 30 km. genişliği olan bir bölgenin tamamen boşaltılması planlanıyor. 9

Ocak 1990 tarihli Hürriyet gazetesinin verdiği habere göre bu amaçla yıl içerisinde toplam olarak 112 köyün boşaltılması planlanıyor. Uygulamaya, ilk elde Hakkari ilinin Irak ve İran sınırı üzerindeki 32 köyünden başlanacak. "Askeri Yasak Bölgeler ve Güvenlik Bölgeleri" yasasına göre yapılacak boşaltma işini Kara Kuvvetleri Komutanlığı gerçekleştirmektedir. İnsansız hale getirilmesi düşünülen 18.000 kilometrekarelik alanın, askeri birlikler tarafından "atış alanı" olarak kullanılacağı da yine verilen haberler arasındadır.

Kürt halkına karşı tüm bu barbarlıkları sergileyen Türkiye, Birleşmiş Milletler Örgütü ile Avrupa Konseyi'ne üye ve Helsinki Nihayi Belgesini imazala-yan devletlerden biridir. Avrupa Ekonomik Topluluğuna üyelik için de başvurmuş bulunuyor. Ancak Türkiye'nin tüm bu kuruluşların amaçlarına ve insan haklarıyla ilgili olarak imzaladığı uluslararası antlaşmalara aykırı hareket ettiği de açıktır. İnsan hakları üzerine çokça konuşulan bir dünyada Türk devleti, izlediği ırkçı-şöven politika ile Ortadoğu'nun en eski halklarından birini yoketmeye

çabalyor, bu amaçla her türden insanlık dışı yol ve yöntem baş vurmaktan geri kalmıyor. Bir yandan sınırları kaldırmaya çalışan Avrupa'nın bir parçası olmaya çaba harcarken, bir yandan da insanların birbirleriyle her türden ekonomik, sosyal ve kültürel ilişkisini koparmak için Kürdistan'ı bölen sınırlar üzerinde aşılmaz engeller oluşturmaya ve insansız tampon bölgeler yaratmaya çabalyor. Bütün bu gelişmelerde, başta Birleşmiş Milletler Örgütü olmak üzere, olan-bitene seyirci kalan ve adeta Türk yönetimine insan haklarını çiğneme, Kürt halkını yoketme imtiyazı tanıyan uluslararası kuruluşlarla, tek tek devletlerin; ona ekonomik, politik ve askeri yönden destek verenlerin de sorumluluk sahibi oldukları açıktır.

Kürdistan Kurtuluş Hareketi (TEVGER), sömürgeci Türk devletinin terörüne, onun halkımızı topraklarından sürme girişimlerine karşı elden gelen tüm çabayı harcayarak mücadele yürütecek. Demokrasiye ve insan haklarına inanan, bunların gerçekleşmesini isteyen ve bu yolda çaba harcayan herkese bu konuda büyük görevler düştüğü inancındayız.

İnsanlığın 2000 yılını karşılamaya hazırlandığı bir dönemde, Türk yönetiminin Kürt halkına karşı izlediği politika, tüm insanlık için bir yüz karasıdır. Uyar dünya, kendisine karşı suç teşkil eden bu barbarlığa daha uzun süre izin vermemelidir.

Kürdistan'da süregelmekte olan devlet terörünün her türlü süne, Kürt halkını topraklarından sürerek insansız "TAMPON BÖLGE" oluşturma çabalarına karşı sessiz kalmayalım. Bunun önüne geçmek için zaman yitirmeksizin harekete geçelim.

KONTR-GERİLLA ATAKTA

(Baştarafı 5. sayfada)

faşizmine giden yolun adım adım döşendiği biliniyor. Son yıllarda Kürdistan'da estirilen savaşın, işlenen cinayetlerin içinde ordu, polis ve köy korucularının yanı sıra Kontr-Gerillanın da rol aldığı defalarca açığa çıkarıldı. Devletin bu gizli odaklarının, istemedikleri konuları parlamentodan çıkarttırmadıkları, hükümetlerin kararlarını yönlendirdikleri de artık gizlenemez boyutlarda seyreliyor. Bütün burjuva partiler, Kürtçeyi yasaklayan 2932 sayılı yasayı kaldıracakız demelerine rağmen yasanın kaldırılmasının parlamento adalet komisyonunda rededilmesini de sadece burjuva partilerinin ikiyüzlüğüne bağlamak mümkün değil.

Böyle olunca, Türkiye'de demokrasi ve devrim mücadelesinin yönelmesi gereken odak ve kurumların boyutları da daha iyi ortaya çıkıyor. Demokratiğe doğrultusunda yürüyebilmenin, demokrasiyi darbeci ve komplocu tehlikelerden uzaklaştırabilmenin başlıca yollarından birinin de devletin sözkonusu odaklarının açığa çıkarılması, tasfiye edilmesi ve aktörlerinden hesap sorulması olduğu açıktır.